

» KBH

NR 16 · DECEMBER 2006

GUIDE

Spøjs sport
- Lav noget anderledes

MIN MENING

Top + Flop
- Mark Linn

UPDATE

Tivoli Hotel
- Højhus på Rådhuspladsen?

OLD SCHOOL

Sørne
- Fra dam til åndehul

DEN STORE

UDENLANDSKE ARKITEKTER

Hele verden designer
København

STØJ

KU' MAN SÅ FÅ LIDT RO

Asfaltsave og cementmixere
kaster 100 dB i morgenkaffen

DESIGN

KILO DESIGN

Cykler, studier, møbler.
Kilo laver det hele

GRATIS

making room for **personality**

made by **you**

Tale skal have lov at flyde frit. Hvis man er nærig med sine ord, er der ingen kringlede øregange, der lytter. Man må udtrykke sig og vise verden, hvem man er. Sådan er det også med livet. Det er op til dig at skabe dit eget rum.

Montana
www.montana.dk

COPENHAGEN X | NYHEDSBREV

HOLDER DIG OPDATERET OM BYENS UDVIKLING

PROJEKTGALLERIET

Boliger, bydele og byrum.
Hver måned beskrives aktuelle
byggerier i tekst, lyd og levende
billeder.

AGENT X

Hvor bliver husbådene af og
hvorfor restaurerer man fac-
aderne så radikalt i København?
Agent X søger svar på dine
spørgsmål om byens udvikling.

DET SKER

Udvalgte udstillinger og arrange-
menter om by og byudvikling.
Blandt andet Copenhagen Xs
egne debataftener, guidede ture
og fremvisninger af ny arkitektur.

SET I BYEN

Billedserier og andre indtryk
fra en by i hastig udvikling.

TILMELDING PÅ WWW.COPENHAGENX.DK

COPENHAGEN X

Copenhagen X er en åben by- og boligudstilling (2002-2012)
skabt af partnerskabet Realdania, Frederiksberg Kommune og
Københavns Kommune i samarbejde med Dansk Arkitektur Center

DEN STORE **VERDEN ER I KBH 14**

I er par hundrede år er det kun danskere der har fået lov at tegne København. En invasion af udenlandske arkitekter laver nu anderledes former i byen.

GUIDE **SPØJS SPORT 32**

Det behøver ikke at være badminton det hele.

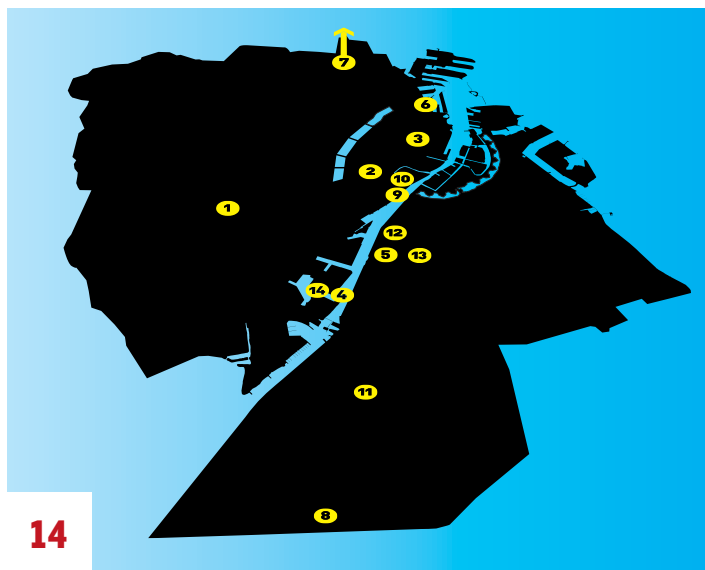
KBH guider hen over vinteren gennem byens alternative muligheder for sport & spil.

STØJ **KU' MAN FÅ LIDT RO 40**

Er du også vågnet klokken fem om morgenen ved den blide vuggen af en asfalthammer uden for vinduet? KBH finder ud af hvorfor det kan være svært at få sin nattesøvn.

DESIGN **DESIGN PÅ ET KILO 44**

Kun godt et år på bagen, men makkerparret bag Kilo Design har allerede lavet møbler, cykler og studier for MTV. Recepten er at finde områder hvor man kan gøre en forskel.

14

KBHNYT 06

DEBAT 10

STEDET 13

TING OG LIV 24

KØBENHAVNERE 28

INDOOR SPORT 36

TOP+FLOP 38

OLD SCHOOL 50

UPDATESDECEMBER

06 SKYSKRABERE

49 SØTJEK

26 TIVOLI HOTEL

52 NY BYDEL

35 BROBALLADE

nyt

Foto: Steen Sørens Trøjborg, D+W

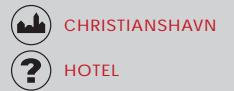
BY I BRO

Der er fuld gang i broerne over havneløbet, både de der er på tegnebrættet, og de der er bygget. En uge efter indvielsen af den nye Bryggebro krydsede 2.800 cyklister broen i løbet af én dag. Den 190 meter lange gang- og cykelbro går fra Kalvebod Brygge lige bag Fisketorvet til tvillingesiloerne på Islands Brygge. Det er den første nye bro over havnen i 50 år, men så er den til gengæld også oplyst om natten: Et indbygget lys i gelænderet får broen til at strække sig som et fint lysende bånd over vandet når mørket falder på.

FLYDENDE HOTEL

Hotellet for den vandglade turist. I sommeren 2007 åbner Danmarks første flydende hotel, Copenhagen Living. Det vandbaserede hotel kommer til at ligge til kajs ved Langebrogade Kajen ved siden af restaurantskibet Viva, ikke langt fra Havnebadet. Skibets 12 værelser bliver udsmykket af nogle af Danmarks mest succesfulde unge billedkunstnere. Bag hotellet står firmaet Waterliving som efter eget udsagn har specialiseret sig i 'flydende byudvikling'.

1001 TRÆER TIL NORDVEST

Normalt er der ikke meget eventyr over Nordvest, men nu kan beboerne se frem til at få deres egen lille eventyrpark. Forslaget "1001 træ" har vundet konkurrencen om en park på den tidligere HT-grund. Parken, med det knap så eventyrlige navn Kvarterpark Nordvest, skal være et rekreativt mødested for områdets beboere med fokus på mangfoldighed, lys og farver. En sti slynger sig gennem græs og træer mens der fra tre græsklædte høje bliver udsigt over parken og bydelen. Bag projektet står arkitekterne SLA i samarbejde med forfatter Jan Sonnergaard, ingeniørerne Lemming & Eriksson og idébureauet 2+1.

Kong Frost melder traditionelt sin ankomst i december hvor København er klædt i julerøber, og igen i år kan skøjtefolket suse rundt på de mange udendørsbaner rundt omkring i byen. Den 3. december tændes det store juletræ på Rådhuspladsen. Og er man til julemarkeder, er der også i år meget at vælge imellem. Tivolis og Nyhavns Julemarked kører hver dag i hele december, og gå ikke glip af Christianias ditto i den Grå Hal fra den 10. til 20. december.

STREETKBH

 VESTERBRO
 STREET-HALLER

København som en af Europas førende streetbyer. Dét er visionen for gruppen GAM3 der vil indrette gamle industribygninger på Enghavevej til *StreetMekka* – et kompleks med indendørsbaner, gårdarealer, musikscener, dansegulve og kontorer for iværksættere i streetmiljøet. Gruppen har allerede allieret sig med rådgivende arkitekter, og Ritt Bjerregaard har været på besøg for at snakke om mulighederne.

PERLE I POLYCARBONAT

 AMAGER
 IDRÆTS- OG KULTURHUS

Lige fra KBHs første udgivelse i sommeren 2005 har vi i magasinet fulgt tilblivelsen af Dorte Mandrups geniale Idræts- og kulturhus i Holmbladsgade. Nu er huset åbnet, og projektet holder hvad det lovede. Konstruktionen udspringer fra gavlene af den gamle Støberigård og består blandt andet af en stor stålkonstruktion hvorover der er udspændt en gennemsigtig membran af polycarbonat. Det har ikke alene skabt en imponerende helhed, men en arkitektonisk perle. Projektet er lavet sammen med den tyske tegnestue b&k+ brandlhuber&co.

Foto: Tøften Ekerod

FØLSOM VOLD

 MEDIER
 REKLAME

Som ét medie blandt mange er vi nødt til engang imellem at kommentere når vores kolleger laver noget ekseptionelt godt. Reklamer for blodsprøjtende skydespil er normalt akkompagneret af lyde fra Kalashnikovs og skrigende ofre, men TV-reklamen for spillet *Gears of War* gør noget helt andet. Ved at bruge Gary Jules' følte coverversion af Tears For Fears nummeret "Mad World" vender den konceptet på hovedet og får beskueren til at ville træde ind i spillet og afhjælpe al elendigheden. Ja, verden er sindssyg! Det smerter mig! Jeg må gøre noget! Dræbe! Det er en enkel idé, men den fungerer.

>KBHkort

■ CARLSBERG SOM TEGNESTUEMAGNET

Der er enorm interesse for at deltage i arkitektkonkurrencen om udviklingen af Carlsberg-grunden. Hele 400 danske og udenlandske tegnestuer bad på forhånd om at få konkurrence-materialet tilsendt før det blev offentliggjort.

■ BYCYKLER I VINTERHI

Nu er bycyklerne kørt på vinterværksted hvilket sikkert er tiltrængt da cyklerne har været på gaden siden 19. april. Mange cykler flyder imidlertid stadig rundt omkring, så hvis du falder over en bycykel i en baggård, send fluks en mail til kommunen: info@bycyklen.dk

■ SE RITTS BILLIG-BOLIGER

Nu kan du se Ritt Bjerregaards lovede Billige Boliger. Frem til 27. december bliver 11 forskellige billig-boliger vist frem på Københavns Rådhus. Der er reserveret grunde til boligerne, bl.a. Valby Idrætspark, Grøndalsvænge Allé, Amagerfælledvej, Kløvermarken, Beauvais-grunden og Østre Gasværk.

■ TORVEHALLER PÅ VEJ

Så er der skrevet kontrakt om opførelse af Torvehallerne på Israels Plads, og det bliver CenterPlan A/S der skal stå for opførelse og drift. Tidsplanen er dog skredet en smule: Forvent boder med delikatesser fra sommeren 2008.

■ KØR PÆNT, CYKLISTER!

Vi kører hensynsløst når vi kommer bag et cykelstyr. Men nu skal en kommunekampagne lære byens cyklister at køre ordentligt. Anledningen er at antallet af uheld hvor cyklister er involverede ikke falder i samme takt som for bilister og forgængere. Samtidig stiger antallet af cyklende københavnere.

Globen i Stockholm har plads til 14.000 ved sportsarrangementer, så Parkens multiarena bliver en lilleput til sammenligning.

PARKEN FÅR MULTIARENA

ØSTERBRO

SPORTSHALLER

Så kan Parkens Flemming Østergaard fejre endnu en fjer i hatten. Kommunen har nemlig givet lov til at der kan opføres en multiarena på det areal som i dag huser Østerbro Skøjtehal. Den indendørs sports- og kulturhal skal efter planen kunne rumme omkring 4.000 personer til sportsarrangementer og 8.000-8.500 personer til koncerter. Samtidig har Parken fået lov til at ombygge stadionets gamle cementtribune, "D-tribunen", som skal totalrenoveres og formentlig blandt andet kommer til at indeholde et hotel.

DE GYLDNE LØVER

UDSTILLING

PRIS

Dansk Arkitektur Center har vundet verdens fornemmeste arkitekturpris, den Gyldne Løve. Det er første gang det er lykkedes Danmark at få fingre i den prestigefulde pris der bliver uddelt hvert andet år på arkitekturbienalen i Venedig – verdens største og vigtigste arkitekturudstilling. Dansk Arkitektur Center har fået prisen for bedste nationale pavillon med udstillingen CO-EVOLUTION som handler om bæredygtig byudvikling i Kina. Udstillingen er blevet til som et tværfagligt samarbejde mellem unge danske arkitekter og fire kinesiske universiteter. Har du lyst til at se "verdens bedste arkitekturudstilling", bliver den vist i Dansk Arkitektur Center frem til 21. januar 2007.

MADHUSET NIMB

TIVOLI

MAD

En delikatessebutik med eget mejeri, bageri, køkken og chokoladeproduktion, en gourmetrestaurant, et uformelt brasserie, en stor vinkælder og et lille, hyggeligt hotel. Alt under samme tag i Tivolis legendariske restaurant Nimb. Det er trendmadkæden Løgismose der rykker ind i de traditionsrige lokaler. Bygningen vil i den forbindelse gennemgå en renovering hvor den berømte mauriske facade bliver ført tilbage til sit oprindelige udseende.

» KBH

KBH ApS

Kronprinsessegade 24
1306 København K

telefon 33 32 88 94
mail info@kbhmagasin.dk
web www.kbhmagasin.dk

Annoncer

Mediabørs Danmark
telefon 33 91 11 11
Information på www.kbhmagasin.dk

CHEFREDAKTØR (ANSV.)
ADM. DIREKTØR
ART DIRECTOR
Anders Ojgaard
anders@kbhmagasin.dk

REDAKTØR
Kasper Foged Rasmussen
kasper@kbhmagasin.dk

REDAKTØR
Jeppe Villadsen
jeppe@kbhmagasin.dk

Redaktionspraktikant

Henrik Jensen

Skribenter

Morten Lykkegaard

Fotografer

Ty Stange
Charlotte Hammer

Tryk

Franzen A/S

Oplag

30.000

Distribution

KBH er gratis og kan findes på 200 caféer, i butikker, bioografer m.v.
Kontakt Kasper Foged Rasmussen for spørgsmål.

Udgivelsen er støttet af

Realdania

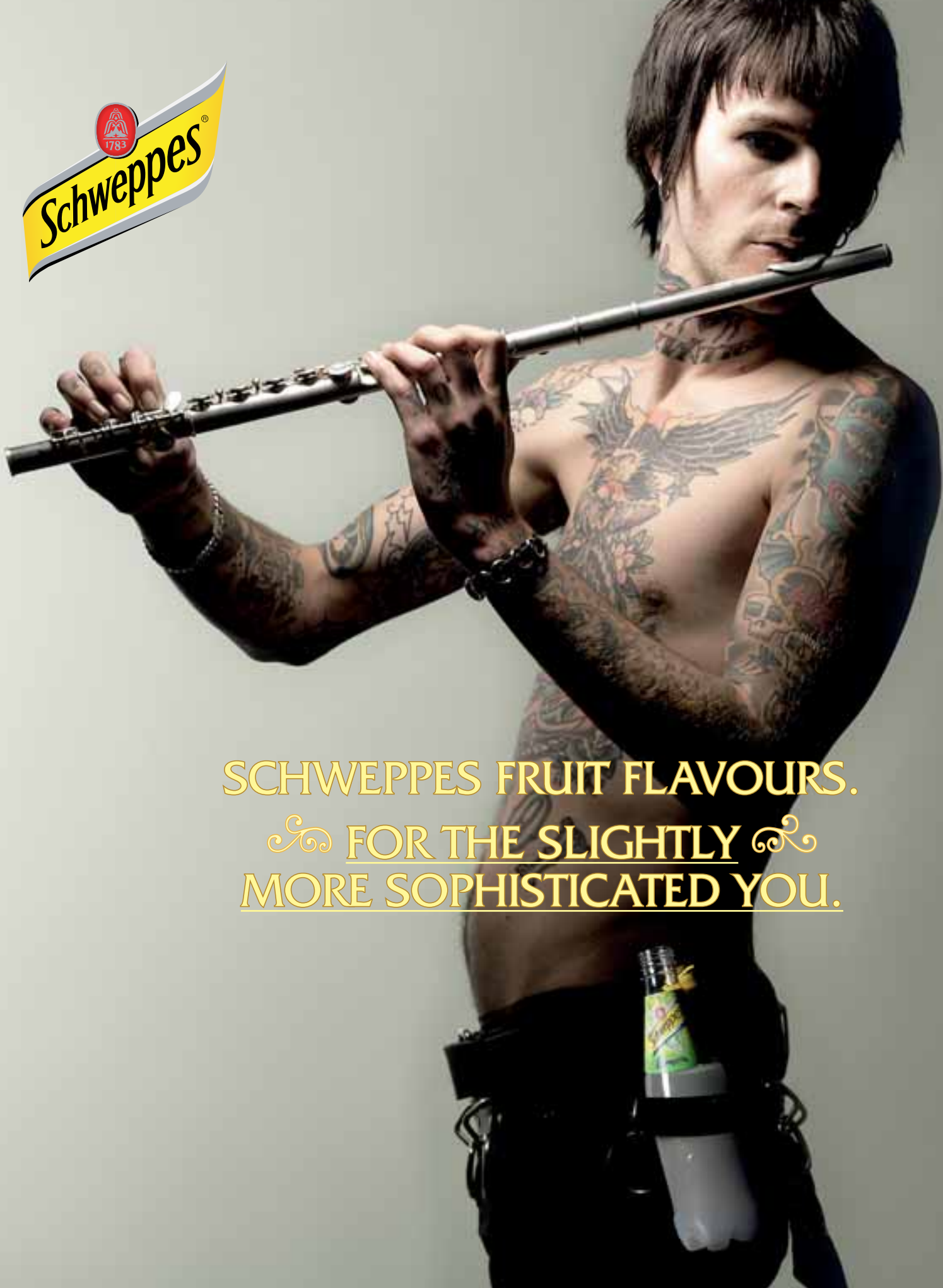
Abonnement

12 blade: 400 kroner
6 blade: 200 kroner
KBH udkommer 11 gange årligt
Klik ind på www.kbhmagasin.dk eller ring 38 16 80 39 (kl. 9-13).

ISSN 1901-5038

Artikler eller illustrationer må ikke eftertrykkes uden skriftlig tilladelse fra KBH.

SCHWEPPES FRUIT FLAVOURS.
FOR THE SLIGHTLY
MORE SOPHISTICATED YOU.

Om udlændinge og antiluftskyts

LEDER

af Anders Ojgaard

Det er godt og vel et par hundrede år siden at en anden end en dansker har været med til at designe København. Siden 1771 har danske arkitekter haft patent på at tegne nye gader og huse til vores hovedstad med hvad deraf følger af ensretning i formsproget.

Men de sidste fire år er der i den grad sket noget. Det store boom i København i disse år har givet nogle af de store aktører mod på at prøve noget nyt. De mange udenlandske arkitekter der nu tegner i København er med til at give byen variation og et friskt, tiltrængt pust. Og det er ikke kun enkelte bygninger de har fingrene i, men også de store planer for hvordan hele områder skal se ud.

Det er fx en hollandsk tegnestue der har lavet planen for de kanalbyer der skyder op ved Sydhavnen og Enghave Brygge i disse år. Et projekt der i den grad udnytter beliggenheden ved havnen og gør Kalvebod Brygge endnu mere selvmordsfremkaldende end den var i forvejen.

I Ørestad City har Daniel Libeskind lavet en ny plan for området. Og den har ikke snorlige, kedsommelige gader som danske arkitekter stadig er så glade for fordi de på arkitektskolen har lært at man skal have nogle gode "kig". Karl Marx Allé, meine freunde? Næh, i Libeskinds plan kurver gaderne sig, og der opstår små niches og pladser i byen. Det er dét der skaber den variation og de overraskelser der kendetegner en by vi kan lide at være i.

Så velkommen til al den gode inspiration fra udlandet der er med til at gøre København bedre! KBH guider rundt i hvem der laver hvad i dette nummer.

Det nyeste projekt er britiske Norman Fosters 102 meter høje hotel-/lejlighedskompleks i hjørnet af Tivoli, lige ved Rådhuspladsen. Foreningskøbenhavn er allerede ved at køre det tunge anti-luftskyts i position og affyre salver af retoriske granater mod dette udanske, alt for høje fy-fy hus. Man kan kun håbe at stemningen i byen er ved at ændre sig så meget at de ikke rammer målet. Projektet ser ualmindelig spændende ud og vil give Rådhuspladsen en helt ny dimension. Samtidig har Foster været meget bevidst om ikke at tromle en tung boligblok ind på pladsen. Det ultraslanke tårn lægger sig flot i forlængelse af Palace Hotel og Rådhusårnet og holder sig respektfuldt fire meter under folkestyrets fallos. Lad os håbe at København om fire års tid har fået dette nye vartegn tegnet af verdens nok største nulevende arkitekt.

Det var ikke uden en vis skuffelse at vi her i KBH i oktober kunne berette at planerne om en bro til Operaen var endegyldigt droppet til fordel for færger i pendulfart. Ikke så lidt uambitiøst for en vestlig storby anno 2006. I løbet af november dukkede det så frem at Realdania havde tilbudt at bekoste en bro, men at Ritt Bjerregaard havde valgt at sige nej tak! A.P. Møllers opera-spøgelse har nok spøgt i kulissen. Heldigvis er sagen dog nu fremme i dagslys, og forhåbentlig ender misæren med at Holmen bliver knyttet bedre sammen med resten af byen – til glæde ikke kun for Operaens gæster, men for alle københavnere.

DEBAT

SEND DIT INDLÆG TIL
debat@kbhmagasin.dk

OPERABROEN

En analyse lavet af Greens Analyse i Børsen viser at kun 9,6 procent af københavnere synes det var en god idé at sige nej tak til en gratis bro over havnen mellem Operaen og Skuespilhuset. Selvfølgelig! Holmen er stadig et isoleret område i byen, selv om der ud over opera er kommet fuld gang i både boliger og kreative uddannelser derude. Det kan kun gå for langsomt med at få bygget den bro, så København ligesom andre storbyer med floder eller kanaler kan hænge ordentligt sammen.

Med venlig hilsen
Thomas Vestergaard

→ Københavnerne vil have flere broer. Her er det Norman Fosters Millennium Bridge i London der forbinder kunstmuseet Tate Modern med den anden bred.

EN SKAMPLET MIDT I BYEN

Midt inde i City og i Metropo-København finder du den grimme og mest forfaldne træbarak! Lige i Glyptotekets baghave – overfor Tivoli – og lige ud til Tietgensgade. Ved siden af det gamle Rudolph Bergs Hospital. Her ligger simpelthen noget af det mest forfaldne og triste, men kan se.

De to nye borgmestre Ritt Bjerregaard og Klaus Bondam taler meget om at Metropo-København skal gøres attraktiv. Værsgod: Her kan I bare starte. Gør denne lille grund præsenterabel!

Løsningen er klar: Københavns Kommune, der ejer grunden, skal straks sørge for at denne ruin og skamplet fjernes. Vi vil have et grønt og rekreativt område her. Byens nye grønne område skal selvfølgelig lægges sammen med Glyptotekets have.

Jacob Kanstrup

① VAND-RINGVEJ

MÅNEDENS IDÉ af Kristian Balle Hansen

Hver gang der bliver etableret et nyt, dødt og ligegyldigt vandbassin nær en bygning i København, kalder bygherren området for Nordens Venedig.

Den altafgørende forskel på København og Venedig er at Venedig rent faktisk fungerer i kraft af sine vandveje. Hvis man fokuserede på vandet som transportvej, ville det på en gang skabe liv og afhjælpe trafiksituationen i København. Jeg foreslår at man forlænger søerne til Nordhavn via Classensgade som graves ud og bliver en ny variation af Christianshavn. Sankt Jørgens sø forbindes med Sydhavnen via Gasværksvej og aktiverer på sin rute den bevidstløse Kalvebod Brygge. Disse kanaler vil skabe en VAND-ringvej omkring det indre København og fungere som blodfortyndende medicin i det propfyldte centrum. Forskelle i vandhøjde klarer man med et slusesystem.

At vandet bliver brugt som transportvej skaber dynamik og afhjælper trafikkaos. Følgevirningerne er at der skabes nye, små knudepunkter i forbindelse med vandbus-stoppe. Det tiltrækker mennesker – som tiltrækker butikker og caféer. Man kan se på forskellen mellem at sidde ved kanalerne i Amsterdam eller dem i Ørestad. De sidste er bare ret-linede, forblæste vandbassiner.

> KBHs NAVNE #12

af Katrine Kehlet Nørskov

Vingårdsstræde

I 1510 sendte kong Hans bud efter “en kurv fuld af de bedste vindruer, som er i vor vingård.” Og den vingård han talte om lå på en gade der strækker sig mellem Holmens Kanal og Nikolaj Plads – som vi i dag kender under navnet Vingårdsstræde. En gård på dette sted er nævnt helt tilbage i 1298, og dengang lå den op mod datidens Østervold.

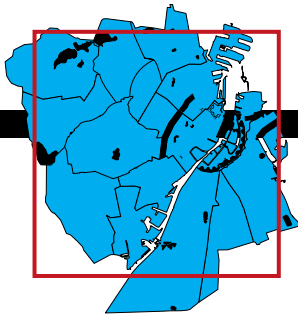
Der blev altså dyrket vindruer her, men om der nogensinde er blevet fremstillet vin er tvivlsomt. Men det er kong Hans’ “vingård” der stadig lægger navn til gaden i dag. Fra 1500-tallet er den blevet omtalt med forskellige variationer af navnet Vingårdsstræde – første gang i 1575 i formen Wingardtztstrede.

Og siden hen blev strædet hjem for adskillige kulturspersonligheder. Efter bybranden i 1795, som gik hårdt ud over kvarteret omkring Vingårdsstræde, blev der bygget nye, større og bedre huse end der havde været tidligere. Og i tiden herefter kunne det mærkes i strædet at Det Kongelige Teater ikke lå langt derfra. Balletmesteren August Bournonville voksede op i Vingårdsstræde 21 – det vidner en

mindeplade over opgangen om i dag. I samme opgang boede Det Kongelige Teaters direktør, Thomas Overskou.

Også en ung H.C. Andersen boede i en periode i Vingårdsstræde. Han var 22 år da han i 1827 flyttede ind på et lille kvistkammer i nummer 6, og han boede der i et års tid. Kvistkammeret må have gjort et uudsletteligt indtryk på den unge Hans Christian, for det optrådte senere i flere af hans værker – blandt andet i teaterstykket “Kærlighed på Nicolai Tårn” og eventyret “Nissen hos spækhøkeren”.

For nyligt er H.C. Andersens gamle værelse blevet rekonstrueret som man mener det så ud da han boede der. Der er indgang til kvistkammeret fra 3. sal i Magasin som siden 1917 har ejet bygningen på Vingårdsstræde 6. Denne bygning var i øvrigt en af dem som overlevede branden i 1795, og det var faktisk også her at kong Hans’ vingård i sin tid lå. Og i dag finder man en hilsen til den gamle konge, eftersom gourmetrestauranten Kong Hans Kælder ligger på adressen – hvor den i år kan fejre at have ligget i 30 år.

→ Fri fantasi over mulige højhuse i Metropolzonen ved Vesterport.

HØJHUSENE KOMMER

HVOR, HVOR HØJE, OG HVOR MANGE? DET SKAL AFGØRES DE NÆSTE PAR MÅNEDER. ET ER DOG SIKKERT: NU KOMMER HØJHUSENE!

Det var med vanlig sans for opmærksomhed at de mediebevindte borgmestrene Ritt Bjerregaard og Klaus Bondam havde henlagt sidste måneds præsentation af kommunens nye højhusplan til toppen af SAS Royal Hotel. Bag borgmestrene lå byen med sine mange spir og tårne som illustrativt bagtæppe.

På pressemødet gav overborgmesteren og teknik- og miljøborgmesteren bolden op til en samlet debat om højhuse i hovedstaden der skal flytte fokus fra det snævre 'for og imod højhuse' til en diskussion af hvor de skal placeres, og hvordan de skal indgå i det øvrige byliv.

København skal med højhusene "udvikle en ny markant byprofil der digter videre på byens kendte profil med tårne og spir," hedder det i højhus-oplægget. De nye kæmper skal være af høj kvalitet, arkitektonisk eksperimenterende og miljørigtige, og derved være med til at markedsføre København og tiltrække vækst og viden fra udlandet.

Og så må højhusene for alt i verden ikke virke afvisende hvilket de nemt gør hvis stueetagerne er private og lukkede. Der skal i stedet indrettes offentlige funktioner som koncertsal, biograf, butikker, restauranter eller udstillingslokaler som kan styrke bylivet omkring højhusene.

→ Fremtidig skyline i Ørestad City?

Hvor husene skal opføres, kommer de kommende måneders diskussion til at handle om, men kommunen har på forhånd lagt op til at højhusene fortrinsvis placeres i nye byudviklingsområder og trafikknudepunkter som Ørestad, Nordhavn, Carlsberg-grunden, Refshaleøen og den såkaldte metropolzone. Men ingen områder er på forhånd fredede, har borgmesterduoen understreget ved flere lejligheder.

Hvor høje, og hvor mange der bliver tale om, er vi alle sammen inviteret til at være med til at diskutere den kommende tid. Debatperioden løber fra 11. december til 12. februar, og KBH kigger mere på sagen i næste nummer. <<

HØJHUSEFAKTA

- Som vartegn med særlig symbolværdi skal højhusene fremhæve kvarterernes forskellighed og markere en bystruktur med flere bycentre.
- Læs mere på kommunens hjemmeside www.kk.dk/hojhuse.
- Kommentarer og synspunkter kan sendes til: hojhuse@okf.kk.dk eller Rådhuset, 1599 København K, Mrk. "Højhuse i København".

Delhi Café
Rådhusstræde 7
Kbh K

STEDET

Hygge på indisk

Af Henrik Jensen • foto: Ty Stange

Der kører Bollywood-musikvideoer på fladskærmen i den ene ende af lokalet. Bløde puder flyder i de indbydende sofaer. Et mindre lokale inde bagved emmer af endnu mere hygge og varme.

“Det er blevet en slags kærestehjørne,” fortæller Johnny Latif der sammen med sin bror John står bag *Delhi Café* i Rådhusstræde. Den lille indiske café er ikke som caféer og restauranter er flest:

“Det er næsten altid sådan noget med at man skal have det pæne tøj på når man går ud og spiser. Men her ønsker vi at folk skal slappe af, og man er mere end velkommen til at tage skoene af og blive så længe man vil. Det er der mange der gør. Mange sidder her i tre-fire timer. Vores idé er at give folk chancen for at spise ude, men samtidig føle sig hjemme. Et hjem uden for hjemmet,” siger den begejstrede indehaver.

Caféen åbnede for et par måneder siden og er allerede blevet et velbesøgt *hang-out*, ikke mindst i aften timerne hvor en *syv*-forestilling i Grand eller Posthus Teatret efterfølgende krydres i Delhis puder med en tandoori, bukhara eller Chicken Masala. Også bar-folket kommer forbi og lægger en velsmagende bund inden turen går ud til fadøl i middelalderbyen.

I eftermiddagstimerne er der bud efter de forskellige varianter af yoghurt-drikken lassi, og så er den indiske te blevet et stort hit, tilføjer John Latif. Og gør mad og drikke det ikke alene, skal indretningen og atmosfæren nok sørge for at du – efter de mange timer i de bløde sæder – går derfra med en fornemmelse af en eksotisk sviptur til Indien.

DESIGNER

VERDEN

Kun fire år har det taget København at bevæge sig fra arkitektonisk udørk til et ombejlet centrum for arkitektens superstjerner. Men hvem er egentlig de udenlandske arkitekter som strøjer stjernestøv ud over byen? KBH giver en omvisning for *dummies*.

af Jeppe Villadsen

Man må tro han har trukket tilbuddet tilbage. Men for bare fire år siden indgik redaktøren af arkitektur-tidsskriftet Arkitekten et væddemål med læserne. Han lovede adskillige kasser rødvin til den der kunne nævne bare ét byggeri i København, eller resten af Danmark for den sags skyld, tegnet af en udenlandsk arkitekt inden for de sidste par hundrede år.

Fire år – og et lille dusin udenlandske stjernearkitekter – senere er det svært at forestille sig. Men længere har det faktisk ikke taget for København at bevæge sig fra arkitektonisk udørk til at være en af de foretrukne legepladser for verdens absolutte arkitektur-elite. En hurtigt blik nedover de byggerier der lige nu er på programmet i København er stort set en *who's who* blandt de internationale stjernearkitekter: Daniel Libeskind, Steven Holl, Jean Nouvel, Zaha Hadid m.fl.

Senest er det blevet annonceret at engelske Lord Norman Foster skal tegne Tivolis nye luksus-hotelmastodont mens Hollands Rem Koolhaas er blevet valgt som arkitekt til Bryghusgrunden ved Den Sorte Diamant.

GLOBALISERING ÅBNER DØRENE

Danmark har ellers traditionelt været lukket land for udenlandske arkitekter. I flere århundreder er der stort set ikke blevet opført byggerier i Danmark tegnet af udenlandske arkitekter. I København blev det i løbet af hele 1900-tallet kun til en enkelt skaldet bygning af udenlandsk ophav: Kong Haakons Kirke af en upågtet norsk arkitekt klemt inde mellem Amager Boulevard og Amagerfælledvej. Kent Martinussen, direktør i Dansk Arkitektur Center giver denne forklaring:

“Det hænger sammen med en dygtig dansk arkitekturtradition hvor vi har været selvforsynende med arkitekter af en temmelig høj kvalitet. Vi har med andre ord været ret dygtige til at løse vores egne problemer. Men i dét har der også ligget en protektionisme – en selvtilstrækkelighed – hvor vi ikke følte vi behøvede at lukke andre ind på banen.”

VERDEN DESIGNER KØBENHAVN UDENLANDSKE ARKITEKTER I KØBENHAVN

NAVN	LAND	ANTAL PROJEKTER I KBH
Norman Foster	Storbritannien	2
Tony Fretton	Storbritannien	1
Future Systems	Storbritannien	1
Adriaan Geuze	Holland	2
Zaha Hadid	Irak / Storbrit.	1
Steven Holl	USA	1
Rem Koolhaas	Holland	1
Daniel Libeskind	USA / Polen	2 (3)
MVRDV	Holland	1
Jean Nouvel	Frankrig	1
Sjoerd Soeters	Holland	1

Han peger dog også på at Danmark omvendt heller ikke har stået øverst på ønskesedlen blandt de udenlandske arkitekter.

Engang var det imidlertid anderledes. Frem til midten af 1700-tallet blev vigtige byggeprojekter ofte givet til udenlandske arkitekter som var på forkant med tendenserne i den internationale arkitektur. Men ved slutningen af 1700-tallet sluttede det. Helt præcist da den franske arkitekt Nicolas Henri Jardin i 1771 forlod Danmark efter at byggeriet af Frederikskirken var blevet lagt på is på grund af pengemangel.

Når indtoget af udenlandske arkitekter sker netop nu, er det resultatet af lige dele bevidst strategi og økonomisk tilskyndelse – med globaliseringen som den underliggende motor, mener Kent Martinussen.

“Det er en konsekvens af at globaliseringen først nu slår igennem konkret i Danmark, og inden for byggeriet har det været en vigtig *driver* at en række investorer, som allerede har betragtet sig som en del af et globalt investeringsmiljø, har fået øje på at der her er nogle muligheder for at bringe udenlandske arkitekter i spil som en måde at skabe værdi på.”

Det er med andre ord pludselig blevet økonomisk attraktivt at bruge udenlandske arkitekter i det byggeboom København befinder sig midt i. Og alt tyder på at det er en udvikling der først lige er taget hul på, mener Kent Martinussen.

TOO PERFECT

For et par år siden afholdt Dansk Arkitektur Center udstillingen “Too Perfect” hvor de havde bedt det internationale designikon Bruce Mau om at undersøge den danske formgivningskultur og give sit bud på hvordan

danske arkitekter og designere igen kunne blive innovative.

“Her konkluderede han at vores største problem egentlig er at vi er for perfekte. Hvis man ser tilbage på 1950erne og 60erne var vi faktisk ret vilde, men nu er vi blevet for perfekte og sidder og diskuterer detaljer.”

Derfor har det udenlandske indtog en værdi som rækker langt ud over de enkelte bygningsværker. Det giver en generel saltvandsindsprøjtning til de danske tegnestuer, og det er med Kent Martinussens ord ‘hamrende godt’ at de udenlandske arkitekter udfordrer det danske formsprog der traditionelt har hang til at være meget pænt og harmonisk.

“De udenlandske arkitekter er ikke en del af den danske konsensuskultur hvor vi måske i vores enighed har holdt lidt på hinanden. De kender ikke til noget jantelov med regler om hvad man kan, og hvad man ikke kan, men kommer fra et globalt establishment hvor enormt meget kan lade sig gøre, fx i Shanghai eller New York fordi landene og økonomierne er så kolossale.

På den måde får vi det bedste af det bedste hældt ind i Danmark – det mest radikale, innovative og nytænkende. Det har en enormt inspirerende virkning. Det er den simple mekanisme at ‘hvis han kan, så kan jeg sgu også’, så det er simpelthen koks i kælderens forhold til at varme op under udviklingen af ny dansk arkitektur,” jubler Kent Martinussen.

7

ZAHA HADID

Irak / Storbritannien
Født 1950

Byggeri i København
■ Ordrupgaard

Vigtige projekter

Vitra Brandstation, Weil am Rhein
Rosenthal Center, Cincinnati
MAXXI kunstmuseum, Rom
■ Dancing Towers, Dubai [2009]

BÆREDYGTIG HIGH-TECH

Norman Foster har gennem 30 år været en af verdens mest indflydelsesrige arkitekter. Han er glødende modernist og tror på at det er muligt at bygge sig til en bedre verden. Foster benytter altid de nyeste teknologier i sin funktionalistiske arkitektur hvor intet tilføjes med mindre det er nødvendigt. På samme tid er han stor fortaler for bæredygtighed. Rigsdagsbygningen i Berlin, som Foster renoverede i 1999, producerer i dag så megen naturlig energi at den ikke kun forsyner sig selv, men adskillige af de omkringliggende bygninger. Desuden er Foster kendt for at integrere indendørs haver og udnytte solenergi og genbrug. Foster and Partners arbejder for tiden på projekter i 22 lande, og det er blevet til mere end 400 priser gennem årene. I 1999 blev Norman Foster tildelt Pritzker Arkitekturprisen der betragtes som arkitekturens svar på Nobelprisen.

NORMAN FOSTER
Storbritannien
Født 1935

Byggeri i København
■ Elefanthuset, Zoo
■ Tivoli Hotel

Vigtige projekter
■ Swiss Re (*The Gherkin*), London
■ Reichstag, Berlin
Stansted Airport, London
Great Court, British Museum, London
Hong Kong International Airport
Commerzbank, Frankfurt
Millau-broen, Frankrig

ELEFANTHUS I ZOO

I 2002 blev Foster hentet til Valby Bakke og bedt om at tegne et nyt elefanthus til København Zoo. Det mest markante og Fosterske ved projektet er de to selvbærende glaskupler, en stor og en mindre, der sørger for at elefanternes indendørsområder ligger i fuldt dagslys.

TIVOLI HOTEL

Hvis projektet gennemføres bliver det Norman Foster der skal bygge det første egentlige højhus i Københavns centrum i mere end 30 år. Huset skal rejse sig der hvor H.C. Andersen slottet ligger i dag og bliver med sine 102 meter et af de højeste huse i byen. På ægte Foster-manér er Tivoli Hotel formet som en hyldelse til futurismen, men som altid er bæredygtigheden i højsædet. Regnvandet skal blandt andet opsamles og genbruges, og solenergien udnyttes. Se i øvrigt side 26.

OMREJSENDE ENSPÆNDER

Zaha Hadid hører til blandt verdens absolutte toparkitekter. Hun har sit helt eget formsprog der tager udgangspunkt i landskabet omkring bygningerne. Hadid er født i Bagdad, men siden hun var 16 år, har hun læst og arbejdet rundt omkring i verden. London har været base for firmaet Zaha Hadid Architects siden 1972. Forrige år modtog hun som den første kvinde den fornemme internationale arkitekturpris, Pritzker-prisen – arkitekturens Nobelpris.

I 2005 blev Zaha Hadids tilbygning til Kunstmuseet Ordrupgaard indviet. Bygningen, der mest minder om en vågehal som er skyllet op i Ordrupgaards have, er tegnet med udgangspunkt i Hadids personlige tolkning af det omgivende landskab.

JEAN NOUVEL
Frankrig
Født 1945

Byggeri i København
DRs Koncerthus, Ørestad

Vigtige projekter
Institut du Monde Arabe, Paris
Kongrescenteret, Lucerne
Galeries Lafayette, Berlin
Udvidelse, Opéra de Lyon

LYSETS SCENOGRAF

Jean Nouvel regnes for Frankrigs og en af verdens største nulevende arkitekter. Stilen er storladet og stærkt eksperimenterende. Nouvels højteknologiske bygninger har henrykket og fascineret over alt i verden med deres brug af moderne materialer og leg med lys og glas – især de opsigtsvækkende facader ofte af transparente materialer. Nouvels arkitektur er ofte blevet sammenlignet med film da hans bygninger er kendetegnet ved at bestå af en række sekvenser med forskellige stemninger.

Det handler om at tænke med sanserne, at forandre for at forbedre, skabe glæde ved at bo, bryde gentagelsens og tyranniets arkitektur. Det handler om at være specifik, at sprænge rammer for at frisætte mennesker. Arkitektur må ikke tryne mennesker.

Jean Nouvel om sit syn på arkitektur.

DRs KONCERTHUS

Nouvels koncerthus er udefra en 45 meter høj rektangulær blok. Bygningens halvt gennemsigtige vægge skifter udseende efter hvordan lyset er udenfor. Nogle gange kan man som forbipasserende kigge ind i bygningens væggen på andre tidspunkter vil reflektere sollyset. Når mørket falder på, fungerer ydervæggene som enorme skærme der viser levende billeder. Selve koncertsalen er en organisk skal af træ der hænger og 'svæver' over foyer og trapper. Publikum sidder på terrasser der omkranser scenen på alle fire sider.

13

8

T-HUSENE

Steven Holl's T-huse er formet som fem store skulpturelle T'er der danser om sig selv og giver plads til lys og skylineudsigter til alle sider.

"T-husene handler i virkeligheden om hvordan man skaber enestående lejligheder ved at maksimere brugen af den skandinaviske himmel, lyset i skumringen og udsigten ud over horisonten. Det gør vi i T-husene ved at lade flest mulige lejligheder ligge i toppen af bygningen," lyder Steven Holl's forklaring på husenes karakteristiske T-form.

– *Hvad er den største udfordring for nutidens arkitekter?*
"Udfordringen i dag er at lave

arkitektur der knytter sig mest muligt til det sted og den sammenhæng hvor det bliver lavet. Jeg ville aldrig lave et af mine projekter i en anden by end der hvor jeg har tegnet dem til – det ville være forfærdeligt! Bygningerne udtrykker i mindst lige så høj grad det sted de bliver bygget som de udtrykker min arkitektur," siger Steven Holl til KBH.

– *Du har lavet en del projekter i Skandinavien – har du særligt varme følelser for de nordiske lande?*

"Min far er født i Norge, så jeg betragter mig selv som mindst 50 procent skandinavisk. Jeg har fætre og kusiner i Oslo og

11

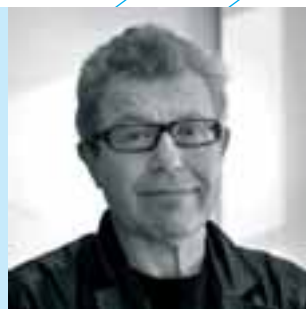

DANIEL LIBESKIND

Polen/USA
Født 1946

Byggeri i København
Jødiske Museum
■ Masterplan Ørestad City

Vigtige projekter
Jødiske Museum, Berlin
■ Masterplan, Ground Zero

3 X LIBESKIND I KØBENHAVN

Libeskind har stået for indretningen af Dansk Jødisk Museum i Det Kongelige Biblioteks Have. Men i modsætning til hans berømte jødiske museum i Berlin, har han i København ikke haft helt frie hænder da der tages udgangspunkt i en allerede eksisterende bygning, Slotsholmens gamle Galejhus fra 1600-tallet.

Og så var det noget af et scoop da Ørestadsselskabet i foråret kunne afsløre at det var lykkedes at få Libeskind til at lave en helhedsplan for et 192.000 kvadratmeter stort område i hjertet af Ørestad City.

Planen er skabt som en hyldest til det urbane liv i det 21. århundrede og til Københavns eksisterende, mangfoldige traditioner. Kvarteret bliver fyldt med energi og intensitet med åbne pladser, niches, kontorbygninger, kulturtilbud og boliger. Et tema som vil genlyde både af Københavns sjæl og musikken fra byens liv.

Daniel Libeskind om helhedsplanen for Ørestad City.

Libeskind har også sagt ja til at tegne Cab Inns hotel i Ørestaden som får en af de mest synlige placeringer i Ørestad City og samtidig bliver Danmarks største hotel med 700 værelser.

SYMBOLERNES MESTER

Hvis ikke man havde hørt om den amerikanske arkitekt Daniel Libeskind før, kom man til det da genopførelsen af World Trade Center i New York skulle i gang. Libeskind fik nemlig opgaven med at bygge nyt på Ground Zero. Det oprindelige vinderprojekt er dog senere blevet voldsomt ændret af forskellige aktører.

Den polskfødte Libeskind tilhører de mere filosofisk anlagte arkitekter og forsøger i sine bygningsværker at sammensmelte historie, litteratur og filosofi. Fx i det Jødiske Museum i Berlin der er en stærkt symboladladet bygnings-skulptur om krigens apokalypse.

mange venner i Helsinki. Helsinki ændrede mit liv. Før jeg vandt konkurrencen om Kiasma Museet, havde jeg aldrig haft flere end fire-fem ansatte i tegnestuen, og pludselig var vi ti.”

– Hvordan er du inspireret af dansk og skandinavisk arkitektur?

”Kvaliteten af håndværket, omhuen med detaljerne – bare på måden tingene er lavet, kan du føle der er en særlig tradition som jeg håber vil blive videreført. En stolthed ved arbejdet som man ikke længere ser særlig mange steder i verden. Kina har den fx slet ikke, og i USA har vi næsten helt mistet den.”

SKRÆDDERSYET POESI

New Yorker-arkitekten Steven Holl er en af tidens mest efterspurgte med projekter fra Belgien til Beijing. Han er kendt for sit poetiske formsprog og for at tage udgangspunkt i den lokale kontekst når han tegner. Derfor er hans arbejdsmetode at være til stede på selve grunden og omsætte indtrykkene til akvarel-tegninger der senere raffineres til egentlige arkitekttegninger. Selv om Steven Holl bor og arbejder på Manhattan, har han et nært forhold til Skandinavien. Hans far er nemlig oprindelig fra Norge. Steven Holl blev i 2001 kåret som USAs bedste nulevende arkitekt.

STEVEN HOLL

USA
Født 1947

Byggeri i København
■ T-husene, Ørestad

Vigtige projekter
Kiasma Kunstmuseum, Helsinki
■ Sarphatistraat, Amsterdam
St. Ignatius kapelet, Seattle

FUTURE SYSTEMS

Future System er, som navnet antyder, kendt for sit futuristiske formsprog. Den engelske tegnestue er berømt ikke bare for sine bygningsværker, men også møbler og andet design holdt i lækkert svungne 'retro-sci-fi'-former.

I Danmark har Future System gjort sig bemærket med den Månebase Alpha-lignende bygning *Metropolis* på Sluseholmen i Sydhavn. *Metropolis'* 81 luksustejligheder kommer til at ligge på en kunstig halvø midt i havneløbet. Byggeriet, der er blevet til i samarbejde med Kasper Danielsen Arkitekter, forventes at stå færdigt ultimo 2007.

TONY FRETTON

Tietgens ærgelse. Det er øgenavnet for en lille stump byggejord mellem Marmorkirken og Store Kongensgade som finansmanden C.F. Tietgen ikke fik erhvervet sig da han sidst i 1800-tallet stod bag den øvrige bebyggelse omkring Marmorkirken. Nu er den engelske arkitekt Tony Fretton (f. 1945) dog hyret til at tegne et hus med butikker og lejligheder til den lille grund. Lokalplanen er dog stadig under behandling, og huset kan tidligst stå færdigt i 2008. Fretton er desuden professor ved universitetet i Delft, Holland, og har i en række byggerier vist en særlig forståelse for at arbejde i historiske omgivelser i et moderne formsprog.

DE FLYVENDE HOLLÆNDERE

Når der skal bygges langs Københavns gamle havnekaj, henter vi skytset hos en anden flad søfartsnation.

Når der er vand inde i billedet, tilkalder vi hollænderne. Og det er der som bekendt i en stor del af de byggeprojekter der for tiden opføres i København. Kanalbyen i Sydhavn, Amerika Plads og Søndre Frihavn, boligårnene på Krøyers Plads og omdannelsen af en gammel frøsilo til det eksklusive Gemini Residence – alle steder er det hollandske arkitekter der står bag.

Hele fire ud af de i alt 11 udenlandske tegnestuer som for tiden slår streger i byen er fra Holland.

Den prominente hollandske arkitekt og byplanlægger Sjoerd Soeters har lavet helhedsplanen for Teglværkshavnen i Sydhavn, herunder de såkaldte Kanalbyer på Tegl- og Sluseholmen. Og i den nordlige ende af havnen har landskabsarkitekten Adriaan Geuze og hans tegnestue West 8 stået for planlægningen af Søndre Frihavn og Amerika Plads med det karakteristiske kobbertårn.

Rotterdam-tegnestuen MVRDV har lavet boliger i sojakagefabrikkens gamle frøsilo i Havnestad - et bygningsværk der fra den dag det stod færdigt har været noget nær et vartegn for den nye, forvandlede havnefront. Og i foråret besluttede et enigt bedømmelsesudvalg at den verdensberømte arkitekt Rem Koolhaas skulle tegne Realdanias projekt på Bryghusgrunden.

Endelig er der naturligvis Erick van Egeraats omdiskuterede glashøjhuse på Krøyers Plads der i november pludselig blev taget op af skraldespanden, men som nu alligevel ikke ser ud til at blive til noget.

VANDKOMPETENCER

Og det er ikke tilfældigt at netop hollænderne har invaderet Københavns havnefront. De kan nemlig noget med vand.

"I årtier – også da København var gået små-konkurs – havde man utroligt svært ved at få taget hul på hvordan der kunne bygges nyt i havnen i stor skala. Og efter nogle meget grundige studieture stod det klart for kommunens planlæggere at dem der er bedst til at svare på de spørgsmål – og langt foran Danmark – er hollænderne," siger direktør i Dansk Arkitektur Center, Kent Martinussen.

"Det kan de fordi de selv har en umådelig lang tradition for at bygge ved vand, kanaler osv. Så vi har simpelthen importeret en specifik kompetence, nemlig det at bygge ved vand, efter at have screenet markeder for de bedste bud."

Hollænderne har en meget uklassisk stil og går efter at skabe individuelle boliger i stedet for hele bebyggelser. Det kommer man til at se i blandt andet Sydhavnen. Modsat traditionel dansk arkitektur bliver der for eksempel ikke to vinduer der er ens, så hver lejlighed bliver unik.

Stadsarkitekt Jan Christiansen om den hollandske byggestil.

KOOLHAAS PÅ BRYGHUSGRUNDEN

En enig bedømmelseskomité har valgt Rem Koolhaas og hans tegnestue OMA til at tegne Real-danias projekt på Bryghus-grunden ■ der er nabo til Den Sorte Diamant. Ingen tegninger af projektet er offentliggjort endnu.

REM KOOLHAAS

Holland
Født 1944

Byggeri i København
■ Kontor/boliger, Bryghusgrunden

Vigtige projekter

Den Hollandske Ambassade, Berlin
Hovedbiblioteket, Seattle
■ Hovedkvarter, Kinas TV, Beijing
Casa da Musica, Porto

LEGEARN MED INDFLYDELSE

Hollandske Rem Koolhaas er en af verdens mest indflydelsesrige arkitekter. Han regnes for en af de førende skikkelser når det handler om at forene teori med en legesy og dialog-orienteret tilgang til arkitektur.

Med sin tegnestue OMA har Koolhaas de senere år færdiggjort en lang række prestigeprojekter, blandt andet Casa da Musica-koncertsalen i Porto der af New York Times blev udråbt til en af verdens vigtigste koncertsale.

I Asien har OMA påbegyndt arbejdet på det 575.000 kvadratmeter store bygningskompleks i Beijing der skal være hovedkvarter for Kinas nationale tv-selskab. Projektet er OMAs hidtil største og skal stå færdig til åbningen af de Olympiske Lege i 2008.

9

14

SJOERD SOETERS

Den prominente hollandske arkitekt og byplanlægger Sjoerd Soeters (f. 1947) har lavet helhedsplanen for Teglværkshavnen i Sydhavn, herunder de såkaldte Kanalbyer på Sluseholmen ■ og Teglgolmen hvor karréer med hollandsk-inspirerede kanal- og kajhuse i forskellige størrelser og farver er placeret på kunstigt anlagte øer. Soeters blev hentet til Danmark på grund af hans erfaring med lignende kanalbyggerier i Amsterdam.

12

MVRDV

Har designet bygningsværker i eksperimentelle former og farver over det meste af verden. I Danmark har MVRDV i samarbejde med danske JJW Arkitekter omdannet sojakagefabrikkens frøsilo i Havnestad til den eksklusive og halvfuturistiske Gemini Residence. Den gamle frøsilo bestod af to rå og nøgne betoncylindere. Lejlighederne er placeret udenpå de to betoncylindere mens silokernerne er dækket med en slags gennemsigtigt folie og indrettet som lobbyrum i hele bygningens højde ■.

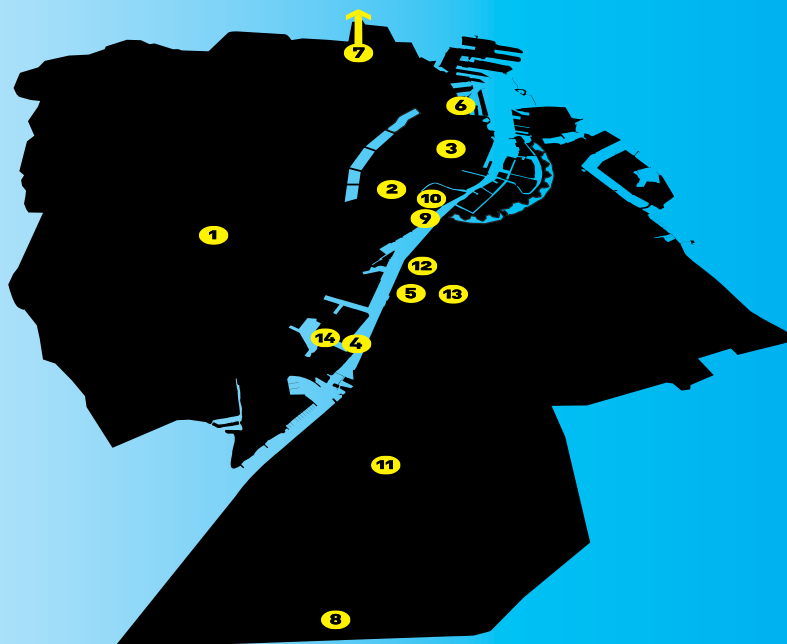
ADRIAAN GEUZE / WEST 8

Adriaan Geuze (f. 1960) og hans tegnestue West 8 har lavet en lang række fantasifulde by- og landskabsplanlægninger først og fremmest i Holland. Han har blandt andet stået bag Hollands måske mest kendte byprojekt 'Borneo-øen' i Amsterdam. Her i byen har Adriaan Geuze stået for planlægningen af Søndre Frihavn og Amerika Plads blandt andet med det karakteristiske kobberbeklædte hus. Adriaan Geuze har også, sammen med nu opløste PLOT, lavet planen for hvordan den sydlige del af Islands Brygge skal udvikle sig de kommende år.

**VERDEN DESIGNER KØBENHAVN
PROJEKTER I KØBENHAVN**

NR	PROJEKT	ARKITEKT
1	Elefanthus i zoologisk have	Norman Foster
2	Nyt hotel i Tivoli	Norman Foster
3	Boliger ved Marmorkirken	Tony Fretton
4	Metropolis højhus	Future Systems
5	Islands Brygge Syd, plan	Adriaan Geuze
6	Amerika Plads, plan	Adriaan Geuze
7	Ordrupgård, tilbygning	Zaha Hadid
8	T-husene, Ørestad Syd	Steven Holl
9	Bolig/erhverv, Bryghusgrunden	Rem Koolhaas
10	Jødiske Museum	Daniel Libeskind
11	Masterplan + hotel, Ørestad City	Daniel Libeskind
12	Gemini, boliger, Islands Brygge	MVRDV
13	DRs koncertsal	Jean Nouvel
14	Plan for "kanalbyerne"	Sjoerd Soeters

Glæd dig til de nye film i Dagmar...

– og husk vores nye telefonnummer og bookingside, når du bestiller billetter.

DANMARKSPREMIERE
8. DECEMBER

DANMARKSPREMIERE
15. DECEMBER

DANMARKSPREMIERE
25. DECEMBER

DANMARKSPREMIERE
5. JANUAR

Glæd en du holder af med et gavekort til en god oplevelse i biografen.

DAGMAR

T E A T R E T

www.biobooking.dk · Tlf. 70 13 12 11

Jernbanegade 2 · 1608 København V

Ski & Street

Frostgun er navnet på en af byens nyeste hippe butikker. På overfladen er der tale om lækkert grej for skientusiaster, men et grundigere kig rundt på hylderne vidner om både jeans, hættebluser, t-shirts, skjorter og meget mere i mærker som Arma-da, Analog og Lindeberg. Indehaver

Michael Fugmann fortæller at Frostgun også arrangerer ski- og snowboard-eventyr i alperne.

Frostgun
Klosterstræde 8, Kbh K

Dublin weltenschmerz

Med bogen *U2 om U2* fortæller verdens største rockband for første gang sin egen historie. I egne ord og ikke mindst billeder – der er 1000 af slagsen hvoraf mange ikke tidligere har været trykt – giver Bono, The Edge, Adam Clayton og Larry Mullen Jr. os historien helt tilbage fra dengang de nu aldrende herrer lignede en flok indadvendte og weltenschmerz-ramte gymnasiedrenge.

Dengang i 80'erne da det var de cool fyre der lyttede til U2 mens resten hørte fusions-pop-jazz med Dave Grusin.

Pris: kr. 299,-
Ekstra Bladets Forlag

Skrumpet æg

Arne Jacobsens møbelklassiker Ægget fås nu i miniaturemodel. Det er virksomheden 1:6 DESIGN der står bag det lille æg der passende er i målestok 1:6, svarende til 16,5 cm i højden. Den håndsnyede mini-klassiker fås i farverne sort, vinrød, lys beige og mokka. 1:6 DESIGN laver også andre mini-møbler til hamsteren eller bogreolen.

Pris: kr. 1.995,-
Illums Bolighus m.fl.

Musik uden støj

Når yndlingsmusikken i hørebøfferne overdøves af larmende busser eller det evindelige vejarbejde, er det oplagt lige at give volumenknappen et ekstra hak. Men denne for øregangene usunde vane er det nu muligt at slippe helt udenom. Den spritnye Sony Walkman udmærker sig nemlig ved at have en

indbygget støjferner der skræller al larmen væk, så musikken bliver tydeligere uden at blive højere.

Pris: Fra ca. kr. 1.600,-
Sony Walkman NW-S703 og NW-S706

Skrald med stil

Den nye affaldsspand fra Eva Solo ser ikke bare pæn og nydelig ud, den er også yderst funktionel. Låget kan åbnes fra alle sider hvorefter det balancerer på spandens kant, holder sig åbent så længe det behøves og efterfølgende falder på plads ved et lille puf. Aldrig har det været så sjovt at smide ud!

Pris: fra 1.195,-
 Illums Bolighus m.fl

Poppet proptrækker

Den italienske designer Alessandro Mendini har designet denne friskfyr-agtige proptrækker fra Alessi. Den håndmalede Honolulu-model er én blandt flere i en *limited edition*-serie med masser af spræl der skal gøre det lidt sjovere at åbne en god flaske vin.

Pris: kr. 210,-
 Set i Illums Bolighus

Ecco, King's og Arne

Ja, den nye kolos af en design-bog fra Gyldendal kommer vidt omkring. På små 600 sider tager værket *Dansk Design* læseren på en odysse gennem både det du ikke vidste var dansk og så selvfølgelig klassikere som vindmøller og Arne Jacobsen – og meget, meget mere.

Pris: kr. 399,-
 Gyldendal

Mere tesalon

I sidste nummer guidede vi gennem byens hotte drink, te, og minsandt om ikke endnu en tesalon åbnede mens bladet var på gaden. *Sing*, som den hedder, satser meget på grøn te og importerer selv direkte fra Japan. Man kan fx få sig en særlig *matcha-te* der er en jadegrøn, tyk te, men

Sing har også masser af god te fra Kina, Sydafrika og mange andre steder. I lokalerne vil der også være foredrag, smagninger og japanske teeceremonier, så der er tale om et veritabelt *tehus*.

Sing Tehus, Skindergade 25, Kbh K

Designerlikør som i gamle dage

Skal der være fest, så lad det da for Guds skyld se lidt festligt ud! Det burde denne nye *limited edition*-flaske med Grand Marnier kunne gøre sit til som den ser ud i et nyt og retro-rigtigt *Versailles-design*. Med sådan en fætter i skabet skulle det ikke kunne gå helt galt nytårsaftnen eller en hvilken som helst anden festlig aften for dem der både vil have noget for øjet og smagsløgene.

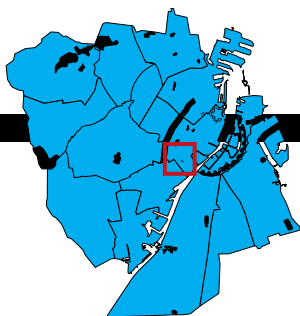
Pris: kr. 295,-
 Udvalgte vinhandlere, ring 33 32 00 56

Stol med stil

En håndlavet glasfiberstol tager den tid, en håndlavet glasfiberstol skal ta'. De første eksemplarer af denne helt nye Punkzum Arco-stol er således først i handlen i slutningen af december, men til gengæld har du chancen for at få en æstetisk nydelse af en stol som ikke alle andre har i forvejen. Den fås både i en transparent glasfiberudgave og i en poleret udgave i enten én eller to farver - med eller uden armlæn.

Kr. 4.700,- for to-farvet udgave med armlæn
 www.1000chairs.com

➤ Hvis det nye byggeri bliver realiseret, vil det skabe en ny, mere fortættet stemning på Rådhuspladsen.

➤ Det nye, slanke højhus vil forøge Rådhuspladsens lille familie af tårne og give pladsen endnu mere storbypræg.

HØJT OVER TIVOLI

HVIS DET STÅR TIL TIVOLI, SKAL DET GAMLE H.C. ANDERSEN SLOT OVERFOR KØBENHAVNS RÅDHUS RIVES NED - OG ET HOTELKOMPLEKS MED LUKSUSLEJLIGHEDER SKAL REJSE SIG AF MURBROKKERNE.

Slankt som et pistolløb rejser Tivoli Hotel sig over Rådhuspladsen klar til at skyde København ind i fremtiden. Projektet er tegnet af den britiske stjernearkitekt Norman Foster og består af en række cylinderformede bygninger med facader i glas, aluminium og bronze. Bygningerne vil rejse sig fra 1. til 6. sals højde, men en af de runde strukturer vil komme til at skue over byen mere end 100 meter over Rådhuspladsen og blive, hvis ikke hele byens, så i det mindste Tivolis nye var-tegn. Dog vil tårnet, som en respektfuld

gestus, holde sig lige under Rådhusstærnets 106 meter.

BEGEJSTRING PÅ RÅDHUSET

Luksushotelkæden Four Seasons forhandler med Tivoli om at drive hotellet som ud over værelser vil byde på blandt andet fitness-center og spa. Selve tårnet vil komme til at huse luksuslejligheder som efter al sandsynlighed bliver landets dyreste. Besøgende i Tivoli kommer fortrinsvis til at bruge stue-tagerne hvor der vil være restauranter og

caféer. Alle bygningerne får desuden tag-haver, og bæredygtighed kommer i højsædet. Husene opsamler eksempelvis regnvand ligesom solens energi bliver udnyttet til at opvarme bygningerne i de kolde måneder.

Projektet passer som fod i hose i den for nylig fremlagte plan for nyt byggeri i Metropolzonen, og ikke overraskende er Ritt Bjerregaard begejstret for Tivoli Hotel.

“Norman Fosters forslag til hotelprojektet i Tivoli er intet mindre end et yndefuldt højhus. Jeg er sikker på det kan blive et af Køben-

➔ Norman Foster valgte, sikkert ganske klogt, at lave tårnet en anelse lavere end Rådhusstårnet.

havns nye vartegn. Og det vil være et klart billede på hvordan vi kan forny byen uden at tabe tråden til fortidens flotte arkitektur,” siger Ritt Bjerregaard som dog påpeger vigtigheden af at de øverste etager i tårnet bliver offentlig tilgængelige.

KRITIKKEN ER BEGYNDT

Samme begejstring finder man langt fra hos Peter Holst Eriksen som er talsmand for Foreningen Tivolis Venner.

“Projektet er alt for stort og voldsomt, og det er vigtigt at man lige tænker sig lidt om inden man bygger et så dominerende hus. Det

vil knuse haven, for uanset hvor man står, vil man kunne se det. Vi er ikke imod at Tivoli skal tjene penge, men det skal ske i respekt for traditionen.”

“Desuden vil Rådhuset blive besudlet af det nye projekt,” siger Holst Eriksen.

Adm. direktør i Tivoli, Lars Liebst, er ikke overraskende uenig.

“Det er et projekt der respekterer byen og dens mange tårne,” siger han og påpeger at der lige siden 1914, hvor Tivoli byggede sin første ruchebane, har været kritik hver gang den gamle have har fornyet sig.

Noget tyder på at der endnu engang er fløj-

tet op til kamp og underskriftsindsamlinger. På pressemødet var det dog Norman Foster der fik det sidste ord:

“Det er altid en udfordring at fortsætte en bys udvikling, men med dette projekt har vi efter min opfattelse været meget opmærksomme på byens historie. Man kan naturligvis altid argumentere for at en by skal stå stille. At den skal være et museum som man ikke må røre. De bygninger vi taler om, Rådhuset og Palace Hotel, var dog i deres egen tid med til at ændre byens skala markant og er et bevis på at København udvikler sig hele tiden og vil blive ved med det i fremtiden.” ◀◀

➔ Byens skyline kan have fået et vertikalt hop i 2010. Både Rådhusstårnet og Christiansborg vil dog fortsat være højere end Tivolis hotel.

HOTELFAKTA

- Byggeriet kan tidligst stå færdigt i 2010.
- Tårnet bliver 102 meter højt.
- Hotellet får 160 værelser. Desuden skal der indrettes 50 ejerlejligheder.
- Tivoli vil først have tilladelse fra politikerne før de begynder at regne på hvad projektet kommer til at koste.

Rune Jamrath Hansen

26 år, yngste medlem af Dansk Julemandsdragt og autoriseret julemand i Grønland. Bor på Østerbro.
Har været julemand siden 2001 flere forskellige steder i Storkøbenhavn.

Jeg havde engang en kæreste hvis far havde en trylleforretning. Han vidste at jeg altid havde været totalt juletosset, så da han en dag fik nogle julemandsdragter hjem, spurgte han om ikke det var noget for mig at købe en. Jeg sagde ja på den betingelse at han inviterede mig med til julemandskongressen på Bakken. Det måtte være højdepunktet for en juleelsker at være med til, tænkte jeg. 'Fint', sagde han så. 'Hvis du køber en dragt af mig, så inviterer jeg dig med til julekongressen'.

Sådan kom jeg for første gang med på Julemændenes Verdenskongres som bliver afholdt på Bakken hvert år omkring den 24. juli. Her kommer julemænd fra hele verden, og så stemmer vi blandt andet om juleaften skal ligge den 24. december eller ej. Der er mange forslag. De spanske julemænd ønsker at juleaften skal falde den 6. januar, på Hellig Tre Konger, de amerikanske vil gerne have det skal være den 25. december. Der er mange forslag, og det hele er dybt seriøst.

Jeg er medlem af Dansk Julemandsdragt hvor vi er cirka 130-140 julemænd. Via laugets hjemmeside bliver jeg og de andre julemænd booket til forskellige jobs. En stor del af december tilbringer jeg på Farum Bytorv hvor jeg hvert år går rundt som julemand og hilser på børnene, laver ballondyr, deler slik ud – og får en masse ønskesedler af børnene. Det er ganske hyggeligt. Jeg kan nu også godt lide de årlige besøg på Rigshospitalet hvor vi optræder for de syge børn og danser om juletræet med dem. Det er den slags oplevelser hvor man får mest med hjem.

Måske klynger jeg mig til det sidste håb fra barndommen, men jeg tror stadig på nisser. Når der sker nogle sjove og uforklarlige ting hvorfor skulle det så ikke være nissernes værk? På samme måde er julemanden på Grønland religion for mig. Jeg tror på julemanden!

Min mor siger jeg altid har været juletosset. Som dreng holdt jeg allerede fra oktober øje med hvornår de store kabler til julepynten der skulle hænge over Nordre Frihavsgade kom op. I dag har jeg også konstant en voksende samling af julepynt hængende fremme hele året, blandt andet et jule-bonsaitræ jeg har fået af en japansk julemand som hvert år har ting med til mig på julekongressen. Derudover har jeg et helt loftsrum fyldt med juleting. Når juletiden nærmer sig, pynter jeg for alvor op i lejligheden med blinkende lys i vinduerne og en halvanden meter høj mekanisk julemand ude på opgangen. Pynten kommer som regel op midt i november, så jeg har bedre tid til at nyde det. I december har jeg altid ret travlt.

På samme måde har jeg længe haft en passion for at samle på julekalendere fra tv, og dem ser jeg hele året rundt. Også midt på sommeren. Så kan jeg sidde i sofaen og svede tran mens jeg hygger mig med en julekalender.

Jeg er faktisk også autoriseret julemand på Grønland. Det er gennem organisationen 'Santa Claus of Greenland' som blot har omkring 150 autoriserede julemænd på verdensplan, og dem er jeg iblandt! Det betyder at mit billede hænger deroppe blandt billeder af de andre autoriserede julemænd. Jeg har fået et diplom og et stofmærke til min dragt, så folk kan se at her er en julemand der er autoriseret af den rigtige julemand på Grønland. Det er sådan lidt *high-class* i vores branche.

Det kunne være rigtig sjovt hvis jeg en dag fik mulighed for at blive julemand i et af de store københavnske stormagasiner. Der er en masse traditioner forbundet med det – i mange af de gamle danske film skal personerne jo altid derind og se juleudstillingen og julemanden. Det kunne være sjovt hvis det en dag var mig folk skulle derind for at se.

1. PRÆMIE BEDSTE SKÆVE VINKEL
Kent Schou Larsen

Vinder af et Olympus SP-320 digitalkamera
+ Politikens Store fotobog

I september udskrev IndustriKultur07 en fotokonkurrence her i KBH. Opgaven var at indfange **industriens påvirkning af vores kultur**, med andre ord: industrikultur. Dommerkomitéen har voteret, og her er vinderne.

Detaljens København udgår denne måned, men er tilbage i januar.

2. PRÆMIE BEDSTE SKÆVE VINKEL
Tenna Vikke Winther

Vinder af Politikens Store Fotobog +
København Con Amore

3. PRÆMIE BEDSTE SKÆVE VINKEL
Ole Yssing

Vinder af København Con Amore

2007 er udnævnt til industrikulturens år, og gennem hele året sætter IndustriKultur07 fokus på industriens rolle før og nu. Læs mere på www.ik07.dk

1. PRÆMIE BEDSTE SERIE
Jette og Ole Juul Hansen

Vinder af to overnatninger for to personer på
Hotel The Square + Politikens Store Fotobog

2. PRÆMIE BEDSTE SERIE
Ulrich Schnell

Vinder af Politikens Store Fotobog +
København Con Amore

3. PRÆMIE BEDSTE SERIE
Maria Højlund Nielsen

Vinder af Politikens Store Fotobog

spøjs sport 1/3

Hen over vinteren tager **Morten Lykkegaard** på rundtur og besøger nogle af byens mere kuriøse sportklubber. På den første tur ud i kulden stoppede han forbi hos **dartklubben og frisbee-folket.**

dart

Dartitis for viderekomne

Jeg har stået en halv time og frosset på den yderste fingerspids af Amagerbrogade da Flemming dukker smilende op om hjørnet. Med lædervest, kraftigt busket overskæg og en så tyk em af rare *vibes* at mit hjerte hurtigt tør op. Flemming er formand for den lokale dartklub, Bjørnebanden Amager 2000, og sammen træder vi ind i de turkisgrønne klublokaler der ligger beskedent i en baggård.

To kolossale, dysfunktionelle spillemaskiner fylder op indenfor. På væggen hænger diplomer fra de sidste mange år, et glasskab spækket med pokaler, og en tavle med små hals-tørklæder til øllene som Flemmings mor, Aase, har hæklet med medlemmernes initialer og det hele. Folk skulle jo nødtigt få forfrysninger i hænderne mens de spiller.

Indenfor hyggesludres der og ryges smøger i en lind strøm mens en regn af pile skyder af sted mod fem dartbrætter.

Dart er et uhyre perfektionistisk spil. Det hele ligger i armen, i det smidige knæk hvor-med du med stor kontrol vipper håndledet og elegant sender pilen af sted. Hvert spil begynder med 501 point, og man lukker spillet ved at spille ned til nul – og nul *præcis*. Hvert kast kræver knagende hovedregning. Rammer du et ulige pointtal når du har brug for et lige, risikerer du at vælte hele systemet.

Det er nervepirrende at stå der med pilen i din hånd og vide at den mindste fejlbevægelse kan få fatale konsekvenser, og flere og flere spillere rammes da også af 'dartitis', en lam-mende mental blokering der medfører at hånden nægter at give slip på pilen. Den frygtede dartitis har i tidernes løb lagt mange håbefulde dartsplillers drømme i graven.

dart

Dart stammer fra England og har eksisteret i mere end 100 år.

Dartpile varierer i vægt og længde, max. 50 gram og max. 30 cm.

Dansk Dart Union
www.dart-ddu.dk

BJØRNEBANDEN

Klubben har ca. 25 medlemmer og har åben mandag/tirsdag fra kl. 19.00 samt evt. efter aftale.

Bjørnebanden Amager 2000
Amagerbrogade 205
www.bba2000.dk

Og så er dart også fysisk hårdt.

“Jeg talte engang at jeg gik 20.000 skridt til en turnering,” fortæller Aase stolt, men Flemming skynder sig at indskyde at “dine ben jo heller ikke er så lange, mor.”

Der er kun et par enkelte kvinder, alle andre er mænd mellem 35 og 60. En af kvinderne, Lis, står med en smøg i kæften. Hun er kortklippet, klædt i sort fra top til tå og har et stort glinsende metalspænde om livet. På hendes T-shirt står der med store bogstaver ‘Lis Sygeplejerske’. Til daglig redder hun liv, men når mørket falder på, sniger hun sig herud og slipper sin indre dardjævel løs. Lis’ spillestil er en smule krampagtig. Der er tydeligvis meget på spil.

Hun spiller mod Flemming. Flemming er en livsnyder. Hans spillestil er cool, tilbagelænet. Lis er ved at gå op i en spids:

“Jeg kan jo ikke lukke for helvede!!!” Flemming er derimod iskold og ikke til at ryste. Når det kommer til stykket, ved han at han altid kan lukke og slukke uden at tørre den mindste svedperle af panden. De andre prøver at opmuntre Lis:

“Nu kører det, Lis! Nu kører det sgu!!” Men lige lidt hjælper det.

“Jeg skal jo også ku’ lukke ikke, ikke?”, lyder det nærmest bedende fra hende.

“Jeg vil så gerne!!”

Og minsandten om ikke himlen lytter efter, for i næste nu sender hun en perfekt byge af sted der i ét hug detroniserer Flemming. Lis er slet ikke til at få ned på jorden igen, hun knytter næverne og brøler i triumf:

“JAHHH!!!”

Flemming står stille og roligt ved siden af, piller sig i overskægget og smiler skævt.

Den her sport er alt for nervepirrende til mine sarte nerver.

ultimate

God spirit

Ultimate Frisbee i Svanemøllehallen på Østerbro! Jeg når knap nok at træde ind på banen før to friske piger kommer hen og siger hej og fluks inviterer mig til at træne frisbee-kast med dem.

Bagefter stimler vi alle sammen i en rundkreds og passerer roligt frisbeen videre fra hånd til hånd mens vi remser hinandens navne op. Alle er imødekomne, venlige, snaksalige. Ultimate Frisbee tror på det bedste i mennesket. Der er ingen dommer til kampene, og holdene kæmper næsten lige så ihærdigt om *spirit*-prisen som gives til det mest fair play-spillende hold. Bliver en spiller på det ene hold skadet, tager det andet hold som det selvfølgeligste i verden én af sine spillere ud. Alt andet manglede da bare. Beskidte knæ er ikke velsete.

“Det er ikke god spirit,” fnyser flere af spillerne.

Men tag ikke fejl. Bag den uskyldige facade lurer den rene og skære tortur. For hvis man bilder sig ind at Ultimate Frisbee har det mindste at gøre med meditativ afslapning på sval-

ende, lyse sommeraftener, ja så kan man mildest talt godt tro om igen. Få sekunder efter den kærlige introduktion styrter jeg rundt på banen som en halshugget høne på konstant jagt efter en hyperaktiv fyr der tilsyneladende har fået proppet en Duracell-kanin op i rumpen. Jeg tror ærligt talt jeg skal dø. Folk fiser rundt som besatte for at få fingrene i frisbeen, og begrebet pause er en by i Rusland. Der er ikke i samme strenge forstand som i fx fodbold faste pladser, så du risikerer i værste fald at skulle dække én der finder stor sadistisk glæde ved at styrte rundt på hele banen i uforudsigelige zigzag-mønstre, designet til at rive hver eneste lille led i din stakkels krop af led.

Man er delt op i to hold, typisk 5 mod 5 indendørs, og 7 mod 7 udendørs. I hver ende af banen er der en målzone på størrelse med en mindre badmintonbane. Griber det angribende hold frisbeen inden for denne zone, er der mål.

I det næste spil står jeg over for en kølig og erfaren kvindelig spiller. Først er hun rolig, hendes bevægelser beherskede og afmålte, mens hendes blik med isnende ro vandrer hen over banen for at vurdere de taktiske muligheder. Jeg når lige at takke guderne for at hun ikke tyr til Duracell da hun pludselig skyder afsted som en pil. I løbet af et nanosekund har

hun beamet sig ned til vores målzone, og før jeg når at fatte hvad fanden der sker, svæver hun let og elegant et par centimeter op fra jorden og griber triumferende frisbeen. 1-0.

Det er et af de hårdeste spil jeg nogensinde har prøvet, men det giver et enormt kick, især i de heldige stunder jeg faktisk griber frisbeen.

“De andre spillede elendigt,” konstaterer

Jonas, den høje, lidt ranglede formand frustreret.

Så kigger han overbærende på mig der endnu er helt ør i hovedet af at spurte rundt på hans hold.

“Det gjorde vi også, men vi havde da i det mindste en undskyldning!”

Ultimate frisbee

Ultimate Frisbee blev sandsynligvis opfundet af Joel Silver på Columbia High School i New Jersey, USA, i 1968. I 1970 dannede Silver den første Ultimate Frisbee-klub.

Blandt professionelle kaldes sporten nu kun Ultimate.

Over hele Europa arrangeres der 'hat-turneringer' hvor enkelte spillere kan melde sig til. Navnene på alle tilmeldte smides i en hat, og så trækkes der ellers lod om hvem der er på hold sammen. En perfekt måde at møde nye mennesker på.

DANSK FRISBEE

Københavns Frisbee Klub
www.kfknet.dk.

Vintersæson:

Svanemøllehallen tirsdag kl. 21-23.
Valbyhallen fredag kl. 18-21.

Dansk Frisbee Sport Union
www.dfsu.dk

Tjek også Danmarks bedste hold Ragnarok på www.ragnarok-ultimate.dk

prøv også...

Curling

De kaster med sten og fejer med koste... og det er faktisk virkelig sjovt. Og det er nemt at komme ud og få sig et par prøvetimer med firmaet eller vennerne.

Der er adskillige curlingbaner i københavnsområdet, blandt andet i Hvidovre, Gentofte, Kastrup og i Nørrebrohallen.

● Tjek Dansk Curling Forbund
www.curling.dk

Petanque

Måske sjovest i Kongens Have en eftermiddag i juli. Men også i vinterhalvåret er det muligt at kaste metalkugler så tæt på grisen som muligt – I Hvidovre ligger nemlig en indendørsbane ved navn *Stalden*. Dansk Petanque Forbund forsøger at overbevise kommunen om at der også skal bygges baner i selve København.

● Tjek Dansk Petanque Forbund
www.petanque.dk

Snooker

Pool... men bare 10 gange sværere. Hullerne er mindre, og man kan ikke knalde hvad som helst i, så det kræver træning.

Bedste sted i København, som også hjemsøger af danske mestre, er:

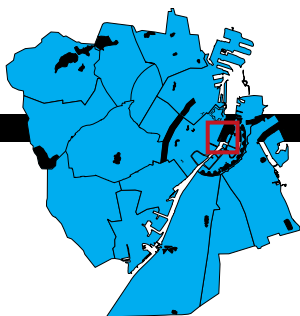
● Copenhagen Pool og Snooker Club
Rentemestervej 67, KBH NV
Tlf. 38 88 00 29
www.poolpub.dk

Bordfodbold

På det nærmeste en nationalsport i Frankrig, og det kan efterhånden spilles på rigtig mange caféer i byen. Skal man møde de rigtig gode og lære noget, sker det dog i Hovedstadens Bordfodbold Forening der også har fostret det landshold som overraskende løb med sølv-medaljerne ved årets VM i Frankrig.

● Ahlefeldtsgade 18, Kbh K. Man-fre 18-23
www.hobofodbold.dk

BALLADEN OM BROEN

FORTIELSER, HOLDNINGSSKIFT OG BESKYLDNINGER OM MAGTARROGANCE - SÅ KOM DER IGEN POLITISK SPRÆNGKRAFT I OPERAEN.

Først gik man efter en bro til Operaen, og Borgerrepræsentationen udskrev en arkitektkonkurrence. Så blev broen aflyst, og et stort politisk flertal besluttede sig i stedet for en tunnel. Men også tunnelen blev opgivet, ikke mindst på grund af prisen, og et

flertal anført af overborgmester Ritt Bjerregaard og teknik- og miljøborgmester Klaus Bondam kastede i stedet deres kærlighed på havnebusserne.

I sidste måned kom det så frem at Realdania-fonden, og før det Bikuben-fonden, havde tilbudt kommunen en bro i gave, men var blevet afvist af Bondam og Ritt.

Borgmestrene begrundede afvisningen med at de ikke ønskede at trække flere biler til centrum, at kommunen ville få udgifter til driften af broen, og at en bro risikerede at "skære havneløbet midt over". Kort efter vendte de dog på en tallerken og erklærede sig nu åbne for en bro. Dog med den betingelse at det medfølgende p-anlæg under Kvæsthusbroen skulle droppes.

"Jeg er meget skeptisk over for parkeringsarealet. Jeg synes ikke der er brug for flere biler inde i byen. Broen vil jeg gerne under-

søge, for jeg kan godt se at hvis man får en bro, er den bedre end en færge som man selv skal betale," lød det nu fra Ritt Bjerregaard.

Tilbuddet fra Realdania bestod foruden bro og p-hus af en park på Kvæsthusmolen til en samlet pris på lidt over en halv milliard kroner. Fonden har siden antydnet at p-huset ikke nødvendigvis er et krav. Sagen er foreløbig endt med at alle BR-medlemmer har stemt for at tilbuddet fra Realdania bliver sendt til behandling i Teknik- og Miljøudvalget. <<

BROFAKTA

■ Realdanias mål med broen er blandt andet:

- At knytte Holmens institutioner, boliger og arbejdspladser tættere til byen.
- At begrænse biltrafikken i indre by.
- At skabe gode byrum til borgere og turister.

■ 10-15.000 gående og cyklister ventes dagligt at krydse en eventuel bro.

➤ En elegant klapbro der mest minder om en boomerang – sådan så det oprindelige vinderprojekt af den franske brospecialist Marc Mimram ud. Øverst på siden er det samme bro set fra Operaen.

Multisko

Den nye indendørs sko fra Adidas er perfekt for dem der ikke kan nøjes med at dyrke én sport. Skoens allround-egenskaber gør den nemlig brugbar til både indendørs fodbold og håndbold, bl.a. i kraft af sin udskiftelige indersål

og en ydersål der minder om sålen på en løbesko.

Crossover CC5, Pris: kr. 900,-
Intersport, Sportmaster m.fl.

INDOOR SPORT

Er du ikke til vinterbadning eller skøjteløb, guider KBH dig her igennem det nyeste udstyr til indendørs sport i byen.

Hummelsved

Med Hummels fikse jersey er det lidt nemmere at se godt ud på den svedige måde. Blusen er egentlig designet til volleyball, men man kan uden tvivl andet end at smase i den. Kommer i flere farver og gør sig bedst til piger.

Pris: kr. 299,-
Sportmaster, Strøget + Købmagergade

Slag mod brystcancer

De skal godt nok hentes hjem fra USA, men alligevel. Det cool boksemærke Everlast, hvis handsker blandt andet har siddet på Muhammad Alis hurtige næver, har indgået et samarbejde med The Breast Cancer Research Foundation. Når man køber det lyserøde par, går fem procent til forskning, og til trods for farven kan de efter sigende slå hamrende hårdt. De er desuden forsynet med en membran der former sig efter ejerens hænder.

Pris: Ca. kr. 375,- inkl. forsendelse
Kan bestilles på www.everlast.com

Lækre bolde

Basketball-producenten Spalding har lanceret en serie bolde med afsæt i NBA-holdenes spilledragter og stjerne-spillernes navne og numre. Så nu er der en bold lige efter din smag og præference, hvad enten du er til Bryant fra

Lakers, Parker fra Spurs eller Iverson fra 76ers.

Pris: kr. 249,-
Set i Sportman på Strøget

Svømmesyn

RightOn er navnet på det nyeste i svømmebriller. Modellen har anti-dug behandlede linser og tætsiddende siliconekanter og kommer desuden med to ekstra næsebroer for individuel tilpasning. Sidder med andre ord godt på langt de fleste og sørger samtidig for at du ikke kan give den dårlige sigtbarhed i bassinet skylden når du igen bliver nummer sjok i 50 meter butterfly.

Pris: kr. 70,-
www.badedyr.dk

Italiensk for sportsfolk

Se italienerlækker ud når du dukker op til badmintonkampen! Italienske Kappa, der også klæder FCK på, har både sportspoloer og overtrækstrøjer i kollektionen. Og de er en hel del mere tjekkede end de sædvanlige i glinsende polyester med 4-farvede fartstriber.

Pris: kr. 599,- (polo) og 799,- (overtræk)
Kappa Outlet, Langelinie

Bord der klapper

Ja, bordtennisporten er i fremgang i Danmark, ikke mindst takket være Michael Maze, Finn Tugwell og den danske EM-triumf sidste år. Batmænd og batkvinder med lidt ekstra plads i kælder, stue eller på loftet vil kunne finde stor fornøjelse i dette *Cornilleau 540* bord. Det kan klappes op og rulles væk på de medfølgende hjul – og så kan det også bruges udendørs.

Pris: kr. 5.495,-
www.bordtennisexperterne.dk

Tennis med føling

Det nyeste bud på en tennisketcher med masser af kontrol er denne nBlade fra Wilson. Den lækre sag vejer så lidt som 300 gram der er fordelt således at især hovedet er let. Det gør ketcheren let at manøvrere med og giver optimal føling.

Pris: kr. 1.600,-
Set i Ketchergalleriet, Gl. Kongevej 19

Squash med sweet spot

Wilson's n135 har et større sweet spot end de fleste andre ketchere. Det skulle efter sigende øge kontrollen på især slagene langs væggen. Har du lovet dig selv at komme i gang med noget squash i løbet af vinteren, er denne ketcher et fornuftigt bud på en følgesvend.

Pris: kr. 900,-
Set i Ketchergalleriet, Gl. Kongevej 19

Det rigtige underlag

Der er ikke noget galt i at ligge ned og dyrke sport, så længe det er yoga man dyrker. Og gør man det, kan det være en god idé at ligge på en yogamåtte der både er skridsikker og isolerende som disse latexfri måtter med det fredelige navn *Warrior*. Fås i de viste fem farver: aubergine, lilla, blå, pink og sand.

Pris: kr. 189,-
www.yogaudstyr.dk

Indendørs VM-bold

Alle 64 kampe under sommerens VM-slutrunde i fodbold blev spillet med den til lejligheden designede Teamgeist-bold fra Adidas. Bolden fås nu i en lidt mindre og blødere udgave beregnet til den moderne form for indendørs fodbold: *futsal*. Klatten hedder +TG Sala 65 og er den officielle FIFA futsal fodbold.

Pris: kr. 450,-
Set hos Unisport, Vesterbrogade 4

Foto: Unik Jarzani

VÆLG 6 STEDER I KØBENHAVN

3 der *topper*

3 der *flopper*

Af Mark Linn, 31 år

Aktuel i forestillingen Gasolin på Østre Gasværk Teater. Arbejder desuden på nye sange til et kommende album.

TOP

Foto: Charlotte Hammer

DRONNING LOUISES BRO

Min favoritsted i København. Der sker noget med mig på dette sted, særligt når jeg har været væk fra byen i længere tid. Det er porten til Nørrebro, som er mit hood, og jeg husker tydeligt synet af Irmahønen den dag, jeg flyttede til København. Stedet rummer magi.

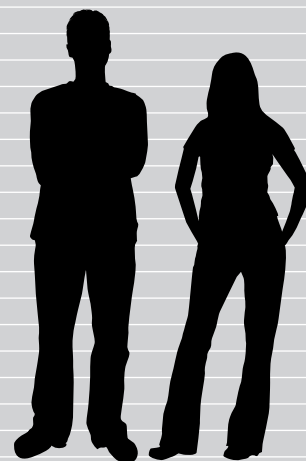
VÆRNEDAMSVEJ

Der er en meget romantisk stemning med alle mulige forskellige forretninger, og den minder mig om et sted i Paris jeg engang boede. Værnedamsvej tilhører et byliv som er døende fordi det erstattes af indkøbscentre med ens butikker og ingen overraskelser.

CHRISTIANIA & UNGDOMSHUSET

Der er sådan en normaliserings-trend for tiden som sker på bekostning af noget storby. Hvis man gerne vil lave København om til en provinsby, skal man da bare fjerne alt det skæve som gør byen spændende.

FLOP

SHAWARMA SAMMENSVÆRGELSE

Der ligger 500 shawarmabarer på Nørrebrogade, og der kommer hele tiden flere til. Det er et mysterium for mig at de alle er så elendige at jeg stadig må helt ind til Strøget for at finde noget jeg gider æde.

WEEKEND-AFTEN PÅ AXELTORV

Det sted giver mig virkelig nervøse tics. Der er dømt 'brian-alarm' på samme måde som hvis man forvilder sig ned ad Jomfru Ane Gade i det forkerte tøj. Det har ikke så meget med København at gøre og består primært af slagsmålslystne ungersvende – heldigvis er jeg selv sluppet for at få en på hovedet, men når jeg har været i biografen med min kæreste, er det fedt hvis bussen kommer hurtigt.

BUSSLUSEN TIL HOLMEN

Kan det virkelig passe at man nærmest skal omkring stranden for at komme ud på Holmen? I det mindste kunne man da lade Taxaer passere busslusen. Jeg forstår ikke at man har gjort det nærmest umuligt for københavnere at komme til Operan, rytmekonservatoriet, arkitektskolen osv. Det bliver ikke bedre af at jeg altid er ved at komme for sent når jeg skal derud.

Boremaskiner og asfaltblandere akkompagnerer københavnernes nætter, så bilerne kan køre i fred om dagen. Men er biltrafik vigtigere end nattesøvn? Vi ringede til kommunen for at få svar.

Af Jeppe Villadsen • Illustration: Søren Mosdal

Boremaskiner på morgenvisten. Donkrafte til aftenkaffen. Brummende asfaltblandere som nattemusik.

Det er ikke det bedste sengemiljø Københavns Kommune tilbyder sine borgere. I hvert fald ikke for de mange af os som har prøvet at få forstyrret nattesøvnen når Vej & Park ruller ud med det tunge skyts i ly af natten. Fordi der skal udskiftes fjernvarmerør, lægges ny asfalt på en af byens trafikårer eller måske bare repareres en læk vandledning.

Bilerne skal nemlig kunne køre i fred om dagen, er kommunens begrundelse for natte-spektaklet.

Vi ringede derfor til Miljøkontrollens afdeling for støj, en enhed under Københavns Kommune der holder øje med at støjgrænserne bliver overholdt, og spurgte om der i dag er en rimelig balance mellem hensynet til bilernes færden og borgernes nattesøvn.

“He, he, he, det kan man jo altid diskutere. Nu er det sådan set ligegyldigt hvad jeg mener som embedsmand, men vi har nogle politiske synspunkter der siger at de to synspunkter i princippet skal vægtes lige højt.”

“Men i nogle tilfælde vil Miljøkontrollen bøje sig og give lov til at arbejde på skæve tidspunkter, nemlig når aktiviteterne er så omfattende at tingene vil lukke fuldstændig, eller hvis politiet har henstillet at arbejdet af sikkerhedshensyn skal foregå uden for normal arbejdstid,” siger Ove Jensen, specialkonsulent i Miljøkontrollen.

Han tilføjer at selv om hensynet til bilerne og borgernes nattero principielt vejer lige meget, er der en klar tendens til at trafik-hensynet vinder på de meget befærdede gader mens man omvendt ikke går af vejen for at spærre af i byens mindre gader.

BYGGERI PÅ GUMMIHJUL

I dagtimerne er støjgrænsen sat til 70 dB i gennemsnit. Det betyder i praksis at Miljøkontrollen stort set aldrig blander sig i støjforhold på hverdage inden for normal arbejdstid. Både fordi det ganske enkelt er svært at over-

skride grænsen, fordi den er målt som et gennemsnit over en hel dag og derfor sagtens kan indeholde perioder med støjbelastninger langt over 100 dB. Og fordi tingene jo skal laves, støj eller ej, som Ove Jensen forklarer.

Uden for det tidsrum er Miljøkontrollen til gengæld ret restriktiv:

“Så hedder det 40 dB. Og det betyder i praksis at det er stort set umuligt at lave bygge- og anlægsarbejde der går ud over hvad der kan fejes med en manuel kost og skovles op i en trillebør med gummihjul.”

Skal der laves arbejde som støjer mere end det, må man først hente tilladelse hos Miljøkontrollen. Og beboerne i området skal varsles på forhånd.

Det er dog ikke alt for svært at få lov til at bygge om natten. Især ikke for kommunens vejafdeling der sammen med Københavns Energi står for størstedelen af det vejarbejde

som går i vejen for biltrafikken. Hvis arbejdet hindrer trafikafviklingen, eller hvis den omgivende trafik gør det risikabelt for byggearbejderne at udføre deres job, er der dømt aften- og natarbejde.

Hos Vej & Park, der sammen med Københavns Energi står for størstedelen af de støjende vejarbejder, kan man godt forstå at borgerne kan blive irriterede over at få generet deres nattesøvn, men minder også om hvem det er der nyder godt af en stor del af det udførte arbejde.

“Jeg kan da godt forstå at folk kan blive irriterede, men omvendt er det vel ikke helt urimeligt at nogle borgere skal undgælde for at få lavet fx vandledninger frem for at flere hundrede mennesker ikke kan benytte vejen og komme på arbejde – det er trods alt vandet ind til deres egen ejendom som skal laves, så de kan få vand ud af vandhanen,” lyder det fra til-

synsformand i Vej & Park, Leif Henningsen, der har ansvaret for kommunens vejarbejder på Indre Østerbro.

STØJENDE PROVINS-HÅNDVÆRKERE

En ting er dog kommunens natlige byggeeskapader. Noget andet er private småentreprenører og håndværkerfirmaer der uden varsel eller tilladelse skruer op for maskinerne uden for de tilladte tidsrum. Facadeslibere der tænder apparaterne kl. seks om morgenen – en time før tilladt. Eller håndværker-sjakket fra Jylland der lader weekend være weekend og forstyrrer søndagsfreden for en håndfuld københavnske opgange.

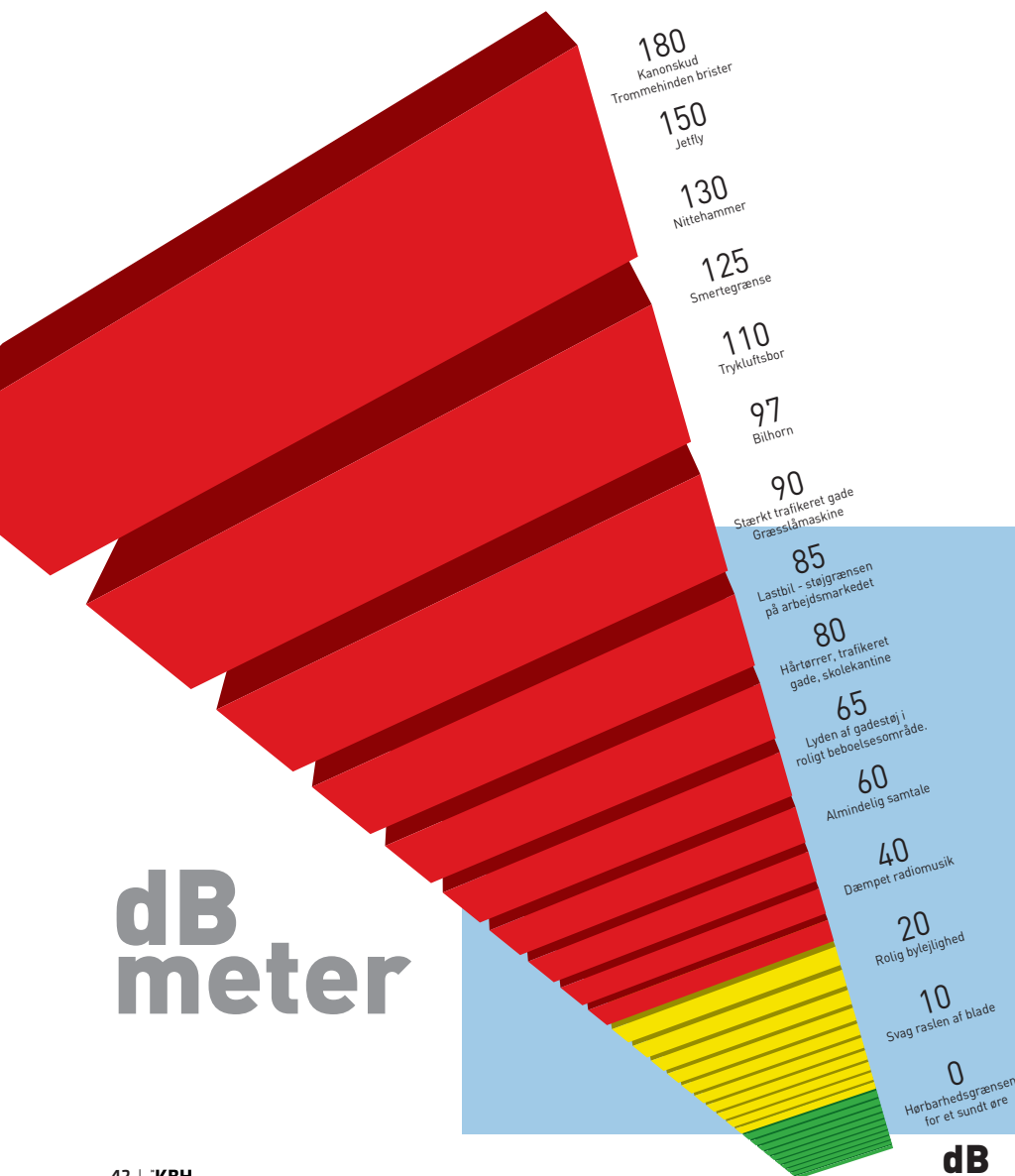
Det kniber med respekten for støjgrænserne blandt de private entreprenører og håndværkere, mener Miljøkontrollens Ove Jensen. 97 støjklager over byggearbejde, som Miljøkontrollen har modtaget bare i år, taler deres eget sprog. Det er en fordobling på kun tre år.

“Der er i allerhøjeste grad nogen der ikke overholder grænserne. Det bunder i en del tilfælde i uvidenhed mens andre helt bevidst bryder reglerne.”

Synderne er ifølge Ove Jensen ofte små håndværksmestre der kommer ind fra provinsen, fra Jylland, eller ligefrem Polen.

Borgerrepræsentationen har netop vedtaget et nyt regelsæt for hvor meget støj man må lave på forskellige tidspunkter af døgnet under bygge- og anlægsarbejder. Støjgrænserne er de samme som tidligere, men er nu blevet bindende retsregler. Dermed er de nemmere for kommunen at håndhæve.

Så må vi se om vi får roligere nætter. <<

dB
meter

SÅDAN ER REGLERNE

SÅ MEGET MÅ DER STØJES UDEN TILLADELSE

Man-fre kl. 07-18

70 dB

Målt som gennemsnit af de mest støjende otte timer.

Man-fre kl. 18-07 og weekend

40 dB

Foruden 'støjspidser' dvs. kortvarige brag eller smæld på max 55 dB.

Støjen måles udvendigt på facaden på den nærmeste lejlighed.

KLAGER TIL MILJØKONTROLLEN OVER BYGGESTØJ

2003 54 klager

2004 75 klager

2005 93 klager

2006 97 klager (frem til 1. nov.)

dB

ÅRETS MANDELGAVE

Bogen, der giver dine venner, familie og kollegaer overblik over den nyeste udvikling i hovedstaden.

NY ARKITEKTUR I HOVEDSTADEN viser vej til mere end 50 nye byggerier, pladser og byområder i København og på Frederiksberg.

Køb den nu på www.DACbookshop.dk eller i Dansk Arkitektur Center, Strandgade 27B, København K. Dansk og engelsk version.

PRIS KUN
50,-

NY ARKITEKTUR
I HOVEDSTADEN
COPENHAGEN X / 2006

Tjek projektgalleriet og tilmeld dig nyhedsbrev på www.copenhagenx.dk

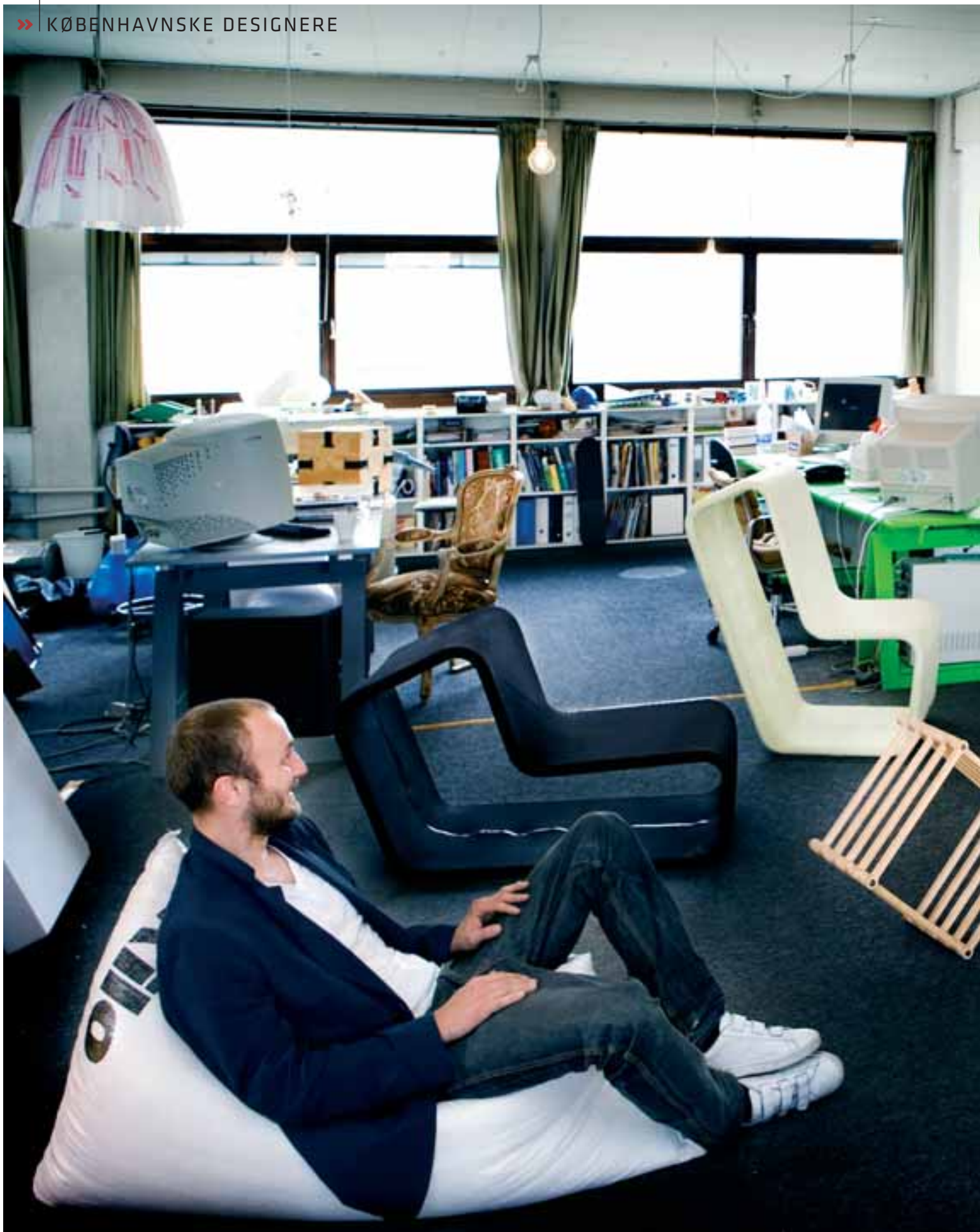
CO
PEN
HAG
EN X

Realdania

DAC | DANSK ARKITEKTUR CENTER

Copenhagen X er en åben by- og boligudstilling (2002-2012) skabt af partnerskabet Realdania, Frederiksberg Kommune og Københavns Kommune i samarbejde med Dansk Arkitektur Center

design på et kilo

Al Kasper Faged Rasmussen • Foto Ty Stange

KILOBIKE

Kilobike er designet med udgangspunkt i barnet og med fokus på at udvide brugen af børncykler i dag. Cyklen er justerbar og kan vokse med med barnet fra 6 til 12-års alderen.

De designer studier for MTV og indretter hotte butikker i København og London. Deres bud på en nytænkning af børncyklen rammer snart landets cykelstier, og bunken af møbelkontrakter vokser. Vi har mødt drengene bag Kilo Design.

Uden for vinduet har bulldozere og kraner formået at forvandle et kæmpe-mæssigt gammelt hus til støv på et par dage. Troels Øder Hansen og Lars Holme Larsen rykker til nye kontorer her i december, men kan indtil da nyde udsigten til vandet fra kontoret på 1. sal i A-Huset på Islands Brygge hvor makkerparret for godt et år siden rykkede ind og etablerede 'Kilo Design'.

SÅ LÆNGE DET KAN MÅLES OG VEJES

De to møbeldesignere mødte hinanden på Danmarks Designskole hvor de hurtigt fandt sammen.

"Hver gang vi hang ud og fik en øl, kunne vi ikke lade være med at sidde og tegne og udvikle ideer. Det gik op for os at vi syntes de samme ting var fede," fortæller 31-årige Lars Holme Larsen. Han læste tre år på arkitekt-skolen og arbejdede på tegnestuen PLOT inden han efter et ophold i London sadlede om og tog en uddannelse som møbeldesigner.

Han sidder bag skrivebordet midt i det store lokale som umiddelbart ser rodet ud. Prototyper, papmodeller og bøger ligger spredt ud i rummet.

"Faktisk har vi lige ryddet op," fortæller Troels Øder Hansen og griner. Troels er 30 år og ligeledes uddannet møbeldesigner. Han arbejdede et par år for designeren Morten Voss

YO MTV RAPS

Set design til MTV Danmark lavet sammen med The Inoue Brothers. Det er studie vært L.O.C. der har sat sig i sofaen.

inden han sammen med Lars besluttede sig for at prøve selv.

Det er tydeligt at rodet i rummet ikke så meget er udtryk for dovenskab som det er en konsekvens af at deres kreativitet trives bedst

i et rum hvor der er plads til lidt kaos. Faktisk bygger hele deres filosofi på at der ikke er opgaver de er for fine til at give sig i kast med, og møbler er langt fra deres eneste passion.

"Vores oprindelige udgangspunkt var at lave én af hver – en stol, et bord, en skruemaskine, en hørebøj, en cykel, et par arbejdsbukser osv. Der er med andre ord ikke noget vi ikke vil have noget med at gøre. Så længe det kan måles og vejес, er det interessant at gå i krig med. Derfor hedder vi Kilo! Det giver en fan-

KNOT

Lampe i flexrør. Kan bindes, krølles og sættes sammen med flere *knots*.

tastisk frihed som gør at vi ikke brænder inde fordi vi har besluttet os for at vi eksempelvis kun vil lave møbler,” fortæller Lars Holme Larsen.

VM OG MTV

Indtil videre er de penge der er rullet ind på Kilos bankbog tjent på indretningsopgaver – et felt som hverken Troels eller Lars havde regnet med at bevæge sig ind i.

Det hele startede med en henvendelse fra den nu opløste tegnestue PLOT. De ville gerne have Troels og Lars til at sætte deres præg på en prøveejlighed i VM-Husene i Ørestad.

“Det var faktisk det der skød Kilo i gang,” fortæller Troels.

“Ellers havde vi jo bare siddet om aftenen og tegnet alle mulige tegninger. Der skulle indrettes seks prøveejligheder, og vi fik lov til at designe en af dem.”

De penge der røg i kassen fra den opgave finansierede duoens deltagelse på Copenhagen International Furniture Fair sidste år hvor de præsenterede en række nye produkter.

“Da møbelmessen var slut, havde vi kontrakt på en reol, en barnecykel og et bord. Alle havde haft en dårlig messe, men vi stod med kontrakter på tre ud af de fem produkter vi »

Foto: Thomas Andersen

Foto: Tv. Strange

KILO DESIGN

Troels Øder Hansen (tv.) og Lars Holme Larsen i lokalerne i A-Huset på Islands Brygge: “Så længe det kan måles og vejes er det værd at gå i krig med!”

Foto: Iv Stange

FLOP

Polstret vendbar stol hvor man både kan sidde 'højt' og 'lavt'. Endnu ikke sat i produktion.

BUBBLES

Sofabord i lakerede MDF-plader. Er endnu ikke sat i produktion.

CHAIN

Fleksibel opbevaring der kan monteres på væggen på uendelige måder – og klappes helt sammen.

Foto: Thomas Andersen

havde med, og så var Kilo ligesom en realitet,” fortæller Lars.

Indretningsopgaverne er siden væltet ind, og Kilo kan prale af at få tilbudt flere opgaver end de kan overkomme. Siden prøvelejligheden i VM-Husene har Kilo blandt andet indrettet butikken Wood Wood i Krystalgade, og Environment som er en stor ny butik/frisørsalon i London. Samarbejdet med MTV er dog indtil videre den mest prestigefulde post på cv'et.

Når værten L.O.C. sætter sig til rette med hiphop-vennerne i *Yo! MTV Raps*, er det i kulisser lavet af Kilo Design i samarbejde med de dansk/japanske designere The Inoue Brothers. Det samme gælder i øvrigt for studiet der rummer programmet *MTV Lush* som henvender sig til piger.

“*Yo! MTV Raps* udspiller sig i en hærgt kælder med slidte reoler. *MTV Lush* er på den anden side et program der henvender sig til

piger mellem 15 og 25 år, så dét lavede vi som et *walk-in closet*,” fortæller Lars Holme Larsen.

MTV blev så tilfredse med samarbejdet at Kilo-drengene også fik opgaven at designe et studie der blev brugt i forbindelse med MTV Europe Music Awards i København i november.

CYKLER DER KAN VOKSE

For tiden arbejder Troels og Lars blandt andet på en stol til Teater Mungo Park i Allerød, og deres cykel 'Kilobike' forventer de kommer på gaden i løbet af næste år.

“Kilobike er et godt billede på hvordan vi tænker. Det er en børncykel der kan vokse. Du køber den når barnet er seks år, og den kan følge barnet indtil det bliver cirka 12 år. Samtidig har målet med den været at skabe en ny identitet for en børncykel, for af en eller anden grund ligner alle børncykler små voksenykykler,” siger Lars.

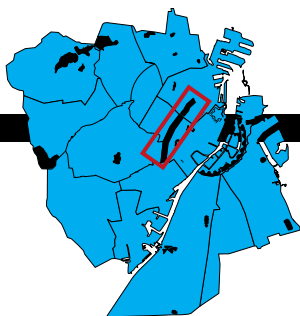
Og for Kilo Design handler design netop om at løse konkrete problemer eller forbedre eksisterende produkter.

“Møbler er allerede tegnet så godt og lavet så korrekt, og der er mange områder hvor man kan gøre en større forskel. Hvert år bliver der præsenteret masser af nye stole hvor der er rykket en halv millimeter på en gummidut, og spørgsmålet er hvor interessant det i virkeligheden er,” siger Troels Øder Hansen.

Lars Holme Larsen fortsætter:

“Ja, hvis vi eksempelvis skulle lave tøj, ville vi lave arbejdstøj. Helt klart. Vi skal ikke til at lave modetøj – det interesserer os ikke. Det skal være funktionsbetinget i en eller anden forstand, og det skal løse nogle problemer. Hvis du laver et par arbejdsbukser, skal der være et sted til svensknøgle og tommestok, og udfordringen er at få det til at fungere bedre – det er superfedt.” <<

SØTJEK – ER DER LIV?

ÅRET ER GÅET, OG SØERNE HAR SAT NYE REKORDER I TANGBEVOKSNING, MÆRKELEG LUGT OG UDTØRRING. PÅ VEJ MOD ØKOLOGISK GENOPRETNING ELLER STENDØDE?

De er grumsede og ildelugtende. Sommeren igennem har en tyk, grøn algesuppe forvandlet Søerne til spilleklare fodboldbaner. Samtidig har rekordlav vandstand blottet bunden, så affald og gamle cykellig stikker op langs kanterne.

Der er noget muggent ved Søerne. På KBH satte vi os for at komme til bunds i dem inden isen lukker sig. Og blev vidne til en kamp på liv og død under det grumsede vandspejl. På rollelisten i dette aqua-drama er 70.000 gedder udvalgt for deres glubende appetit og sylespidse tænder, 2.000 ædelgraner, 34 ton skidtfisk, en nyanlagt undersøisk ø, kilometervis af søgræs og ét styk smitsom vandpest.

I 2002 startede kommunen et 12 mio. kr. prestigeprojekt der skulle rette op på de iltfattige og algefulde søer. Det fosforfyldte vand havde i årevis næret en ond cirkel med eks-

→ Helt så rent ser vandet i Københavns søer ikke ud, men det ikke er så slemt som det ser ud til.

plosiv vækst i alger og skidtfisk. Skidtfiskene spiser de små dyr som spiser algerne, og algerne kan derfor vokse uhæmmet.

Tonsvis af skaller og brasen blev fisket op, og i stedet blev der udsat 70.000 bittesmå gedder. De var udset til at æde sig gennem ynglen fra resterne af skidtfiskene. Bagefter blev 2.000 grantræer smidt ud som skjulesteder for gedderne, og der blev anlagt en undersøisk ø der skulle give fiskene mulighed for at gyde på lavt vand.

Og det lykkedes faktisk – vandet blev klart. Desværre indfandt den såkaldte vandpest sig også, en fremmed, hurtigvoksende planteart som især slår sig på nyrensede søer. Den er harmløs, men vokser i ekspres – især ved høj sol og klart, stillestående vand som i sommer.

“Jeg kan godt forstå at nogen ikke synes det ser kønt ud, men det er kun et æstetisk pro-

blem – ikke et økologisk. Ellers er missionen stort set lykkedes,” forsikrer biolog i kommunens Miljøkontrol, Kim Michelsen.

Vandpesten forsvinder ikke lige, men der skulle blive mindre de næste par år. ◀◀

SØFAKTA

- Vandpesten, som visuelt har saboteret projektet, er en populær akvarieplante. Det er sikkert sådan den er kommet til Danmark og ud i den fri natur.
- Søernes grønne ‘måtter’ er tynde trådalger som vokser oven på vandpesten.

→ Alger og nedfaldne indkøbsvogne skaber helt nye muligheder for at observere ornitologiske spidsfindigheder ved Københavns søer.

OLD SCHOOL KBH

SØERNE

FRA VANDMØLLEBÆK TIL REKREATIVE ALGER

1100-tallet

Lille København har brug for et vandløb der kan drive vandmøllerne. En lille bæk, der kommer så fjernt udenbys fra som Bispeengen, ledes ind til byen, dæmmes op, og Peblinge Sø opstår. Herfra ledes vand videre til byens ældste befæstning, Vestergrav.

1524

København er under belejring i 1523, og året efter udvides voldgravene for at undgå mere af den slags. En ny dæmning bliver anlagt, og så opstår Sortedams Sø. De to søer forsyner de nye voldgrave med vand. Den første bro over søerne, Peblingebroen, er også fra 1500-tallet.

1580

Peblingsøen begynder nu også at forsyne københavnere med såkaldt "pompe Vand" – altså vand der ikke bare dukker op at et hul, men pumpes ind til byen. I næsten 400 år leverer Søerne vand til tørstige københavnere. I begyndelsen af 1600-tallet opstår Sankt Jørgens Sø – også ved inddæmning.

1727

Søerne gennemgår en grundig regulering og står nu i en form der minder om den de har i dag. Samtidig bliver de omgivet af rækker af træer på skrånende "dosseringer" med små bådehuse langs bredderne. Københavnerfamilierne kan nu nyde frokosten her og sejle en tur på Sortedamssøen.

1878

Den første Fredensbro bliver anlagt over Sortedams Sø som en smal gangbro i træ. Der er hverken plads til sporvogne eller hestevogne. Broen bliver senere ombygget to gange inden den nuværende "Fredensbro" – en bred dæmning som adskiller søens to bassiner – bliver færdigbygget i 1977.

I samarbejde med

RYMUSEET

Vesterbrogade 59
København V

Tekst: Henrik Jensen

1880

De små broer, Peblingebroen og Fredensbro, løser ikke trafikballaden med at have en vandkile gennem byen. Færger begynder nu at sejle på Søerne – fra Gyldenløvesgade til Østerbrogade. De stopper dog igen omkring 1920 hvor både Peblingebroen og Fredensbro er blevet voksne.

1887

Peblingebroen bliver udvidet til dobbelt bredde og hedder nu Dronning Louises Bro – opkaldt efter Christian 9.s populære dronning. Den gamle Peblingebro er så trafikeret at man er nødt til at bygge en ny halvdel ved siden af og ikke kan rive den gamle ned og starte fra bunden af.

1929

Søerne får endnu et pift i retning af rekreativt område for københavnere. Stadsarkitekten retter bredderne af efter lineal, og de får de lige, afskårne kanter vi kender i dag. Samtidig får de promenader og stensætninger neden for dosseringerne hele vejen rundt om Peblinge- og Sortedamssøen.

1959

Søerne ophører med at være kilde til drikkevand for københavnere der har fået nok af haletudser og myggelarver i morgenkaffen. I 1967 udråber en gruppe aktivister Fugleøen til en selvstændig republik, søger optagelse i FN og erklærer USA krig som protest mod Vietnamkrigen.

2002

Kommunen starter et projekt der skal rette op på de iltfattige og algefulde søer. Projektet har indtil videre været en pæn succes. Vandet er blevet klarere, og sommerens nuværende algesuppe er i virkeligheden "vandpest". Den er harmløs og vil forsvinde af sig selv i løbet af nogle år.

Dronning Louises Bro **1899**

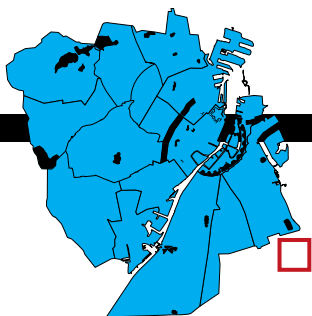
Søpavillonen **1900**

Den anden Fredensbro **1908**

Gyldenløvesgade **1955**

NY BYDEL VED LUFTHAVNEN

STORE AMBITIONER OM NYT FINANSCENTRUM PÅ AMAGER

Allerede i 1997 købte entreprenørfirmaet Skanska Glasværksgrunden ved Kastrup Havn. Siden har de siddet i venteposition, men nu er tiden inde. De næste år vil den store grund få sig en virkelig skyline hvor boliger, erhverv og et hotel vil skyde op i 48 meters højde.

Navnet på det ambitiøse projekt er Scanport, og Skanska forventer at det vil komme til at virke som en magnet på interna-

tionale virksomheder der kan se fordelene i at området ligger lige op til Københavns lufthavn, tæt på metroen og Øresundsbroen. Det er tegnestuen Schmidt, Hammer, Lassen der har udformet masterplanen for området.

Midt på grunden ligger Bryggergården – det oprindelige Kastrup Værk fra 1761 som nu er fredet. I dag rummer det gamle kompleks 11 boliger som Skanska er ved at renovere. Bag Bryggergården skal der opføres 22

nye boliger som vil stå klar allerede om et års tid.

Den største del af projekt Scanport kommer dog til at folde sig ud mellem Bryggergården og lufthavnen. Kastrup Havn skal omdannes til en eksklusiv marina hvor store lystbåde kan få plads i bassinet. Omkring havnen skal der bygges højt, og de varierede facader kommer til at danne hvad der indtil videre bliver byens mest moderne skyline. ◀◀

SCANPORTFAKTA

- Grunden er 90.000 m².
- Lokalplan for området er i høring, og Skanska forventer at den bliver vedtaget inden nytår.
- Der vil gå mindst fem år før projektet står helt færdigt.

◀ Lige før hjulene rammer landingsbanen, vil flypassagerer i fremtiden få øje på den nye moderne bydel få hundrede meter fra Terminal 3.

LYKKEGAARDS

NAVLE

AF MORTEN LYKKEGAARD • ILLUSTRATION: SØREN MOSDAL

FANTASIER FRA FORSTÆDERNE

Jeg vågnede op mandag morgen med en ond deadline hængende over mig. Hele søndag havde jeg spist hjemmelavede frikadeller og drukket squash i stride strømme med min kæreste og en flok venner, og ellers ligget på langs i den nyvaskede, krympede sofa med en solid roman og glemt alt om tid og sted og den verden jeg til hverdag trasker rundt i. Det var søndag og jeg havde lov til at holde mig væk fra alt.

Men nu var det mandag, og jeg skulle igen være tæt på det hele. Der var en deadline, og København lurede i regnen udenfor. Problemet var at jeg var ved at være lidt træt af København. Det var altid København. Lige meget hvorhen jeg vendte mig, hvilket hjørne jeg drejede ned ad, så rendte jeg panden ind i København. Det var København hér, dér, og alle vegne. Jeg trængte til noget nyt, noget *helt nyt*.

Ugen forinden havde jeg haft et ærinde i Bagsværd (det har jeg ellers sjældent, kan jeg afsløre). Jeg havde grublet meget over hvordan i alverden jeg skulle komme hele vejen derud. Det nemmeste var nok S-toget, men jeg er den type der bliver helt udmattet bare ved tanken om at skulle gennemskue en togplan. Hvor kører du fra, hvor skifter du, hvor kører ud imod, hvor mange zoner skal du igennem? Så jeg sprang på cyklen og trampede rask ud ad Frederiksborgvej.

Snart forvandlede Frederiksborgvej sig til Søborg Hovedgade, og ukendte landskaber og kvarterer begyndte at åbenbare sig. Jeg passerede Søborg Butikstorv. I den ene ende stod butikkerne nysseligt på rad og række, og på den anden stod røde boligblokke i fem etagers højde og lyste op i den kulsorte aftenhimmel. Hvert lysende vindue var et blik ind i en fremmed verden, og jeg havde det næsten som var jeg trådt ind i en magisk eventyrverden.

Jeg kom til at tænke på min barndom i en lille jysk forstad. De stille villaveje hvor jeg hver sommer spillede rundbold og prøvede at komme på hold med mit (dåværende) livs store kærlighed, Mette Schou. Uden held. Og den store mørke skov bag den lokale købmand hvor jeg senere i en folkeskolebrandert prøvede at overtale Camilla Finsen til at smide kludene. Uden held.

'Uden held' var nærmest motto for mit liv dengang. Alt var uforløste længsler og lyster der bare ventede på at sprænge sig igennem pubertetens skudtætte fernis af kropsangst og uren hud. Piger var ikke noget man stangstiv kastede sig over på Ideal Bar, men engleagtige væsner der vimsede rundt i periferien af ens indestængte begær. Sådan er det at vokse op i en forstad. Man er altid et skridt bagefter de andre, altid en tand mere uskyldig og – må jeg nok erkende – altid en tand mere kikset. I randen af de større byer vokser der tusinder og atter tusinder af mennesker op som tilbringer deres tid i parcelhuse, boligblokke og indkøbscentre mens de fortaber sig i drømme om det sindssygt vilde rock'n'roll-liv der venter dem inde i *storbyen*.

Det var denne uskyldstid der svulmede op i mig da jeg kæmpede mig frem mod Bagsværd. Jeg suste forbi øde S-togsstationer og butikker med eksotiske navne som Rockblomsten, From & Fræk (børnetøj!) og Pony & Rytter alt imens en halvberusende nostalgi slog rod i nakken. Regnen stod ned i stænger, men det var det hele værd.

Turen kan varmt anbefales alle der ind imellem trænger til at få renset blodet for dagligdagens københavneri. For et hurtigt blik kan forstaden måske tage sig lidt trøstesløs ud. Men det er denne trøstesløshed der holder alle de drømme og fantasier og længsler i kog som storbyen senere må værsgo at indfri.

Prisopgaver: Vores by - Carlsberg

Carlsberg inviterer alle til at deltage i en række prisopgaver, der skal komme med gode ideer til, hvordan vi bygger Vores by - Carlsberg

Prisopgaverne omhandler emnerne:

- Bæredygtig by
- Integration og Mangfoldighed
- Byliv år 2025.

Prisopgaverne starter 1. december 2006 og skal afleveres senest 1. februar 2007.

Deltagere stiller op i én af tre aldersgrupper:
Op til 14 år, 15 – 24 år, 25 år og derover

Besvarelse kan ske som tekst, tegning, billede el. lign.
Maks to A4-sider. Der vil blive lagt vægt på "den gode idé" og kreativitet samt formidlingen af løsningen i forhold til aldersgruppe.

For hvert emne vil der være:

1. præmie på 15.000
  2. præmie på 10.000
  3. præmie på 5.000
- samt 5 præmier af 1 kasse sodavand/øl

Foruden repræsentanter fra Carlsberg og Københavns Kommune vil prisopgaverne blive bedømt af:

- Anders Lund Madsen: Integration og Mangfoldighed
- Anders Morgenthaler: Byliv år 2025

Se mere om hvordan du deltager på www.voresby.com

Få KBH ind af døren.
Så er du sikker på at blive
opdateret om hvad der
sker med - og i -
København

12 blade: kr. 400,-
KBH udkommer 11 gange årligt

» **KBH**

TEGN ABONNEMENT PÅ WWW.KBHMAGASIN.DK
ELLER RING 38 16 80 39 (kl. 9 -13)

KALENDERDECEMBER

DESIGN-ØSER

Se de sidste 50 års bedste bil-design på udstillingen *Fascination of Transportation*. En jury af danske bilekspertter har valgt otte biler som set fra en designvinkel udgør et bud på verdens bedste bil. De otte er: Citroën ID/DS, Morris Mini, Jaguar E-type, Ford Mustang, Ford Sierra, Ferrari Testarossa, Alfa Romeo 156 og Porsche 911.

Til 18. marts 2007
Dansk Design Center

JULECIRKUS

I Sydeuropa er der en stor tradition for julecirkus. Den tager Cirkus Baldoni nu op når de åbner teltet for landets første julecirkus. Ifølge Cirkus Baldoni kommer det hele naturligtvis til at emme af jul og juleglæde, og cirkusteltet vil selvfølgelig være opvarmet.

til 30. december
Trianglen, Østerbro

SIDSTE KAMP

Drømmen om videre deltagelse i Champions League eller UEFA-cuppen led et knæk da Benfica viste sin overmagt 21. november. Men derfor kan man jo alligevel godt tage i Parken for at støtte byens hold i kampen mod Celtic og vise verden at FCK stadig kan være med.

6. december
Parken

BLANCHE OG MARIE

Verdenspremier på P. O. Enquists *Blanche og Marie – Hemmeligheden om det blå lys*. Stykket er baseret på den virkelige historie om Marie Curie og hendes fortrolige Blanche Wittman der ender med at stille sin krop til rådighed for videnskaben og dør som en torso. Med blandt andet Sonja Richter og Ghita Nørby.

1. december - 27. januar
Betty Nansen Teatret

PRO 2006 REFLECTIONS

Fra Norge til Tyrkiet. Fra Grækenland til Tyskland. Kunstnersammenslutningen PRO sætter for fjerde år i træk fokus på et Europa i forandring med en lang række inden- og udenlandske kunstnere.

Til 17. december
Charlottenborg

SKOTSK TRAGEDI

Stærk og tankevækkende tragedie af den prisbelønnede skotske dramatiker David Harrower. *Black Bird* handler om to mennesker og deres møde 16 år efter deres fatale forhold. Om kærlighed – også den forbudte. Om besættelse og ønsket om at blive sat fri og at blive elsket. Med Laura Bro og Asger Reher.

Til 16. december
Café Teatret

SPEED RAP

Så er det endelig muligt for den amerikanske rapstjerne Busta Rhymes at tage revanche for en ikke særlig heldig koncert samme sted i 2003. Hans 7. album, *The Big Bang*, udkom i juni, men mon ikke han også vil præsentere gamle supersingler som Gimme Some Mo, Woo Ha!! Got You All In Check og I Know What You Want?

4. december
KBH Hallen

SELVUDLØSER

Udstillingen giver et omfattende indblik i fem finske kunstners arbejde med video og fotografi. Elina Brotherus, Aino Kannisto, Sanna Kannisto, Fanni Niemi-Junkola og Salla Tykkä har opnået stor international anerkendelse og er for første gang i Danmark samlet på én udstilling.

Til 28. januar
Kunsthallen Nikolaj

MöDE

Forfriskende siden 1707